

§ 1 Senaste dag för avlämnande av propositioner

I enlighet med 9 kap. 3 § riksdagsordningen hade talmannen föreslagit att propositioner som regeringen avsåg skulle behandlas under innevarande riksmöte och för vilka särskild tidpunkt inte var föreskriven skulle avlämnas senast *tisdagen den 18 mars 2025*.

Kammaren biföll detta förslag.

§ 2 Avsägelser

Andre vice talmannen meddelade

Att *Jennie Wernäng* (M) av sagt sig uppdraget som suppleant i civilutskottet och

att *Lars Lindström* av sagt sig uppdraget som ställföreträdande justitieombudsman.

Kammaren biföll dessa avsägelser.

§ 3 Anmälan om kompletteringsval

Andre vice talmannen meddelade att Moderaternas partigrupp anmält *Jennie Wernäng* som ledamot i civilutskottet och *Adam Reuterskiöld* som suppleant i civilutskottet.

Andre vice talmannen förklarade valda till

ledamot i civilutskottet

Jennie Wernäng (M)

suppleant i civilutskottet

Adam Reuterskiöld (M)

§ 4 Anmälan om subsidiaritetsprövning

Andre vice talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2024/25:16 för tisdagen den 14 januari i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från näringsutskottet.

§ 5 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2024/25:331

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:331 Mänskliga rättigheter i relation till handeln med Israel

av Lorena Delgado Varas (V)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 31 januari 2025.

Skälet till dröjsmålet är att Statsrådet Dousa har andra åtaganden.

Stockholm den 22 januari 2025

Utrikesdepartementet

Benjamin Dousa (M)

Enligt uppdrag

Klas Molin

Expeditionschef

Interpellation 2024/25:332

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:332 Somalilands självständighet

av Markus Wiechel (SD)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 21 februari 2025.

Skälet till dröjsmålet är att utrikesministern har andra åtaganden.

Stockholm den 22 januari 2025

Utrikesdepartementet

Maria Malmer Stenergård (M)

Enligt uppdrag

Klas Molin

Expeditionschef

§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Proposition

2024/25:92 till socialförsäkringsutskottet

Motioner

2024/25:3298 och 3302 till miljö- och jordbruksutskottet

2024/25:3304 till justitieutskottet

Anf. 1 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! Sanne Lennström har frågat mig om jag och regeringen avser att ta initiativ till att ge äldre bättre och mer jämlika förutsättningar för att vaccinera sig.

Sveriges välfungerande arbete med vaccinationsprogram är något jag är mycket stolt över. Vi har sedan många år tillbaka en stabilt hög vaccinationstäckning i det nationella allmänna vaccinationsprogrammet, och förekomsten av de sjukdomar som vi vaccinerar mot har minskat kraftigt och i vissa fall i det närmaste försvunnit i Sverige. En god och jämlik vård i hela landet och skyddet av äldre är avgörande i ett välfärdssamhälle.

Sedan 2013 regleras nationella vaccinationsprogram genom smittskyddslagen (2004:168), och det är Folkhälsomyndigheten som utreder och ger regeringen underlag för beslut om vilka sjukdomar som bör omfattas av nationella vaccinationsprogram. Enligt smittskyddslagen ska en smittsam sjukdom omfattas av ett nationellt vaccinationsprogram, om vaccination mot sjukdomen kan förväntas

1. effektivt förhindra spridning av smittsamma sjukdomar i befolkningen
2. vara samhällsekonomiskt kostnadseffektivt
3. vara hållbart från etiska och humanitära utgångspunkter.

Detta utgör därmed grunden för Folkhälsomyndighetens underlag. Myndigheten tar också ställning till om hela befolkningen bör omfattas av ett program eller bara vissa grupper, hur många doser som ska ges och vid vilken ålder.

Regeringen hanterar löpande de förslag som inkommer från Folkhälsomyndigheten om vilka grupper och vacciner som bör omfattas av nationella vaccinationsprogram. Ett exempel på ett förslag i närtid som regeringen har hanterat är införandet av ett nationellt och särskilt vaccinationsprogram mot pneumokockinfektion. Sedan den 1 december 2022 ingår vaccination mot pneumokocker i ett nationellt vaccinationsprogram för riskgrupper, och enligt vaccinationsprogrammet ska vaccination erbjudas till alla personer det år de fyller 75 år. Vaccinationer som erbjuds i organiserad form till hela eller delar av befolkningen inom ramen för nationella vaccinationsprogram, exempelvis vaccin mot pneumokocker, beslutas och bekostas av staten.

Det finns för närvarande inga förslag från Folkhälsomyndigheten om att införa ytterligare vaccinationer särskilt riktade till äldre i ett nationellt vaccinationsprogram.

Utöver vaccinunderlag till regering gällande nationella vaccinationsprogram kan Folkhälsomyndigheten utfärda rekommendationer för vaccination. Det är i dessa fall upp till regionerna att besluta om vaccinationen ska erbjudas samt stå för kostnaderna. Ett sådant exempel är influensavirusvaccin, som i dag rekommenderas till personer som är 65 år och äldre.

De senaste åren har fokus i vaccinationsarbetet i Sverige legat på att säkra skyddet mot covid-19, framför allt bland äldre personer och andra personer med ökad risk att drabbas av svår sjukdom. Detta har varit och är

Svar på
interpellationer

fortsatt en prioriterad fråga, och regeringen har sett till att de äldre får kostnadsfri vaccination och påfyllnadsdoser mot covid-19.

Frågan om vaccinationer för äldre är viktig, och jag kommer att fortsätta följa frågan noggrant.

Anf. 2 SANNE LENNSTRÖM (S):

Fru talman! Jag vill inleda med att tacka statsrådet för svaret. Debatten här i dag är väldigt angelägen.

Vaccinationer är en av de absolut mest effektiva folkhälsoinsatser som finns i vår tid. Efter tillgången till rent vatten är det just vaccinationer som har räddat flest liv globalt. Världshälsoorganisationen uppskattar att vaccinationer årligen räddar mellan 3,5 och 5 miljoner liv.

Under covid-19-pandemin såg vi tydligt hur avgörande vaccinerna är, precis som statsrådet har nämnt. Bara under det första året uppskattas vaccinationer ha kunnat rädda över 20 miljoner liv världen över.

I Sverige har vi ett nationellt vaccinationsprogram för barn, vilket har bidragit till att många tidigare vanliga och allvarliga sjukdomar i princip har kunnat försvinna. Men för våra äldre, som också är särskilt utsatta för smittsamma sjukdomar, saknas ett liknande program. Äldre har ett svagare immunförsvar och är därför i högre grad beroende av att kunna skydda sig mot sjukdomar som influensa, lunginflammation och bältros.

Trots detta tvingas många äldre betala tusentals kronor för att vaccinera sig, exempelvis mot just bältros. I Region Örebro kan en vaccination kosta mellan 1 440 och 3 360 kronor, vilket är en betydande utgift för en pensionär som har ekonomiskt begränsade resurser. Detta skapar en ojämlikhet där den som har råd kan skydda sig medan den som inte har det kan tvingas riskera att bli svårt sjuk.

Fru talman! Detta är inte rimligt. Vi vet att pandemin har visat att det med riktade insatser går att öka vaccinationsviljan kraftigt även i svårnådda grupper. Ett nationellt vaccinationsprogram för äldre skulle ge alla ett jämnt grundskydd. Då skulle de äldre inte behöva väga sjukdomsrisken mot plånbokens storlek. Det skulle inte bara minska sjukligheten utan även förebygga ett vårdbehov, vilket skulle vara en stor fördel för våra redan överbelastade regioner, som befinner sig i ett väldigt svårt ekonomiskt läge.

Regionerna är som bekant väldigt utsatta just nu. De befinner sig i en svår ekonomisk sits, vilket i detta läge kräver resurser även riktat från staten. Jag kan bara beklaga att regeringens senaste budget inte såg regionerna och sträckte ut den hjälpande hand som hade behövts här.

Det finns naturligtvis frågor att lösa inom det här ämnet också, till exempel vilka vaccinationer som borde ingå i ett nationellt program och om det behövs ett nationellt vaccinationsregister och hur detta i så fall skulle kunna implementeras för att säkerställa att rätt skydd ges i rätt tid till den som behöver det. Vacciner mot covid-19, influensa bältros och pneumoni är några exempel på vad som skulle kunna ingå i ett sådant program.

Statsrådet gav i sitt svar till mig inte några konkreta förslag på hur man skulle kunna gå vidare med att öka vaccinationsgraden utan hänvisar i stället till Folkhälsomyndigheten. Det är en mycket kompetent myndighet, men politiken får inte abdikera från ansvar att se över hur vaccinationsgraden kan öka i framtiden. Därför vill jag fråga socialminister Forssmed: Hur

Anf. 3 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! Först vill jag tacka Sanne Lennström för interpellationen och möjligheten att i riksdagens kammare verkligen understryka vikten av vaccin och vaccinationer och de enorma landvinningar som mänskligheten har gjort tack vare vacciner.

Vi ser tyvärr en omfattande desinformation kring vaccin som potentiellt är mycket, mycket skadlig. Vi vet att detta kan rädda liv, men när desinformationen går fram med sina konspirationsteorier kring vaccin finns det risker. Därför är det viktigt att det finns en bred uppslutning i riksdagens kammare kring att vacciner är verkningsfulla, viktiga och vackra inslag i den vård och omsorg som ges och väldigt viktiga för folkhälsan.

Vaccin är otroligt angeläget, och vi jobbar hårt för att öka vaccinationstäckningen. Detta gäller inte minst vaccin mot covid-19. Här tycker jag att det finns en tendens att vi lutar oss tillbaka, att vi tror att riskerna är över. Jag ser med stor oro på detta, inte minst när det gäller personer som har hemtjänst och som är sköra och utsatta och som inte sällan uppfyller en del av det som interpellanten pekar på. De kan ha ett nedsatt immunförsvar eller på andra sätt vara sköra och utsatta. Där ser jag med stor oro att vi inte lyckas öka vaccinationstäckningen tillräckligt mycket och att det ser olika ut mellan regioner och kommuner. Jag tycker inte att det duger.

Min statssekreterare har pratat med alla landets socialchefer för att vi ska öka dessa möjligheter. Det får inte vara vår organisatoriska uppdelning som avgör vem som får vaccin och inte. Detta tycker jag är någonting som vi har skäl att ta på allvar.

När det gäller flera av de sjukdomar som interpellanten lyfter fram – covid-19, influensa och pneumoni – kan jag konstatera att man får vaccin i dag. Mot covid-19 och influensa får man vaccin kostnadsfritt om man är äldre. Det är samma sak när det gäller pneumokocker – där ges man i det nationella vaccinationsprogrammet vaccin när man är över 75.

Interpellanten lyfter också bältros. Det finns en möjlighet för regionerna att göra detta. Det finns inget som hindrar det. Folkhälsomyndigheten ger också vägledning om hur man kan tänka kring just bältrosvaccin.

Men jag är den förste – och det tror jag att interpellanten vet – att se att vi har en ojämlik vård i Sverige. Det är också därför som vi har en vårdansvarskommitté, som nu sitter och funderar på om vi borde ha ett annat huvudmannaskap för vården, helt eller delvis, så att vi kommer bort från en del av de ojämlikheter som vi ser. Det gäller inte bara vaccin. Det gäller också behandlingar i övrigt.

Vilken behandling man får i Sverige avgörs till stora delar av i vilken region man bor. Det är förstås inte en helt optimal ordning. Jag tycker att den på många sätt är förfärande. Därför ser jag väldigt mycket fram emot Vårdansvarskommitténs betänkande, som kommer till sommaren.

Jag hoppas naturligtvis att många partier ser vikten av att öka jämlikheten i vården och att se till att det blir mer jämlika förutsättningar när det gäller vaccinationer men också annan behandling. Detta är ett av de verktyg som regionerna har till sitt förfogande för att förhindra sjukdom eller att ha verkningsfulla behandlingar.

Svar på
interpellationer

Anf. 4 SANNE LENNSTRÖM (S):

Fru talman! Jag instämmer i det statsrådet nämnde kring att vi tillsammans – i denna kammare och i politiken i allmänhet – måste motverka den desinformation som finns kring vaccin. Det känns betryggande att regeringen står bakom detta då vacciner är så pass viktiga, som vi redan har nämnt.

När stora reformer ska genomföras måste man alltid ta ett första steg. Det steget har vårt grannland Danmark redan tagit. Vaccin mot pneumokocker kan förhindra lunginflammation. I Sverige är detta vaccin endast gratis från året då man fyller 75. I Danmark är detta gratis.

Hur påverkar det om det är gratis eller om det kostar pengar? Folkhälsomyndigheten menar att man bör vaccineras mot detta från 65 års ålder. I Sverige är vaccinationstäckningen för 65-plussarna i dag någonstans mellan 27 och 36 procent – jag har sett lite olika siffror på det. Jag vet inte om statsrådet är medveten om hur täckningen just i dag är i Danmark, som erbjuder detta gratis. Men jag har sett siffran 73 procent, vilket är avsevärt mycket högre och bättre än i Sverige. Det är alltså 1–0 till Danmark i det avseendet.

I Sverige blir det lite av ett lotteri i den här frågan. Det handlar om var du bor eller hur mycket pengar du har. Jag vet att Danmark är ett älskingsland för regeringen i frågor avseende brottsbekämpning, men jag ber statsrådet och regeringen att även överväga andra frågor där vi kan ta efter Danmark. Detta handlar ju om att skydda våra äldre från allvarlig sjukdom och i värsta fall från en för tidig död.

Vaccin gör skillnad. Ett nationellt vaccinationsprogram kanske låter som ett stort steg att ta. Men man skulle kunna börja med att förhindra lunginflammation. Att ordna vaccin för äldre mot pneumokocker skulle vara ett stort och gott steg på rätt väg. Nyttan skulle dessutom sannolikt överväga kostnaden när sjukdomarna förebyggs.

Socialdemokraterna i socialutskottet har varit tydliga. En utredning bör tillsättas vad gäller möjligheterna att utveckla det sedan 2022 etablerade vaccinationsprogrammet för riskgrupper till ett bredare vaccinationsprogram med till exempel vaccinationer mot influensa och bältros för personer över 65 år och i riskgrupp. Politik är ju att vilja något.

Även jag ser fram emot Vårdansvarskommitténs betänkande, där det kanske kommer att öppnas några vägar mot en mer jämlik vård i Sverige. Vi får se om det blir helt eller delvis statligt ansvar på fler områden än i dag.

Men min fråga till statsrådet är om statsrådet är villig att gå Socialdemokraterna till mötes för att förbättra hälsan för landets äldre i detta avseende.

Anf. 5 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! Tack igen, Sanne Lennström, för interpellationen och också, naturligtvis, för den internationella utblicken! Jag tycker att det är oerhört angeläget att vi lär av varandra, länder emellan, både bilateralt och multilateralt. Det gör vi inom WHO, som är en otroligt viktig aktör på det här området. Jag ser förstås med oro på att länder som USA tycks vara på väg att lämna en sådan viktig organisation. Det kan innebära ett hårt slag för hälsoarbetet i världen. Det är i så fall mycket bekymmersamt både när

det gäller pandemihantering och när det gäller just lärandet mellan länder, som är oerhört angeläget.

Jag är väldigt positiv till pneumokockvaccin. Nu sker detta för alla som fyller 75. Det tycker jag är väldigt bra. Sedan kan man alltid överväga om man ska göra ytterligare åtgärder för att öka täckningen och möjligheterna. Jag är alltid öppen för åtgärder som förbättrar hälsan för människor. Man får överväga detta och väga åtgärder mot varandra och se vad man kan återkomma till. Men just att vi har infört detta tycker jag är väldigt bra och angeläget. Jag är glad att jag har varit med och drivit fram ett sådant beslut.

Sedan är det, som Sanne Lennström påpekar, i många fall upp till regionerna att hantera detta, precis som när det gäller annan behandling. När det gäller bältrosvaccin är bedömningen att det inte uppfyller kriterierna för ett nationellt vaccinationsprogram. Men det är förstås inget som hindrar regionerna från att införa det, för det är en effektiv behandling. Sedan behöver man förstås väga detta mot andra typer av behandlingar och andra insatser som kan göras.

Jag är glad för att Sanne Lennström och jag delar bilden av att det är en ojämlikhet i svensk sjukvård och att vi behöver agera på olika sätt för att motverka denna. Jag hoppas förstås att Socialdemokraterna också står upp för den hållningen i Vårdansvarskommittén så att vi kan komma fram med reformer som gör att ojämlikheten minskar, att statens roll blir tydligare och att vi får en mer nationell styrning av hälso- och sjukvården. Jag har noterat sådana öppningar från Socialdemokraterna. Jag tycker att det är angeläget att vi diskuterar detta vidare, för det är klart att det är bra om det finns en bred uppslutning kring den typen av frågor.

Anf. 6 SANNE LENNSTRÖM (S):

Fru talman! Statsrådet nämner att det inte finns något som hindrar regionerna – förutom en väldigt ansträngd ekonomisk situation, som vi tidigare har nämnt. Detta är lite grann av den röda tråden i de två interpellationer som jag har ställt till statsrådet och som vi debatterar i dag.

Regionerna har ett extremt ansträngt läge. Därför behöver man se över just det som vi debatterar i dag. Vilket ansvar ska staten ha? Vilket ansvar ska regionerna ha? När behöver regionerna stöd och hjälp för att vi ska kunna ge en så jämlik vård som möjligt? Men, som sagt, vi har en kommitté som tittar på detta. Vi ser fram emot resultatet, som kommer till sommaren.

Jag vill avslutningsvis säga något om den normerande effekt som ett vaccinationsprogram skulle ha – om vi skulle införa ett sådant i Sverige för äldre. När det är upp till varje region att avgöra frågor om avgifter, automatiska kallelser, om läkarna man anställer är engagerade i äldres hälsa och så vidare är det svårt med kunskapsinhämtningen. Sådana saker spelar väldigt stor roll när man gör besök i regionerna och lär sig om vaccinationer för äldre. När det blir sådana enormt stora skillnader försvårar det kunskapsinhämtningen också för de äldre. Om vi har ett nationellt vaccinationsprogram för äldre blir kunskapsinhämtningen för patienterna enklare, och signalen blir också tydlig.

Med detta får jag tacka statsrådet för samsynen i väldigt stora delar av dessa frågor och hoppas att regeringen kommer att kunna ge positiva besked om goda vaccin i framtiden för våra äldre.

Prot. 2024/25:62
24 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 7 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! Tack, ledamoten, för den här viktiga diskussionen!

Jag tycker att det är otroligt angeläget att vaccinationer används. Har vi möjlighet att skydda liv och hälsa ska vi göra det, och jag ser därför med bekymmer på den desinformation som sker kring vaccinationer och som faktiskt hotar liv och hälsa. Jag är glad för att vi tillsammans aktivt motverkar den bland annat med den diskussion som vi har i dag. Det visar på att det naturligtvis finns en stark uppslutning kring vaccinationer och de möjligheter som vi har att rädda liv.

Jag ser också med oro på en låg vaccinationstäckning, inte minst när det gäller covid-19-vaccin för äldre, sköra och utsatta, och jag tycker att samhället har ett särskilt ansvar att bistå personer så att de kan få sina påfyllnadsdoser av covid-19-vaccin. Det är inte en sjukdom som är över. Det är en sjukdom som fortfarande hotar människors liv och hälsa, och regeringen har sett till att det finns kostnadsfria möjligheter att få dessa påfyllnadsdoser om man är äldre eller i riskgrupp.

Jag vill också lyfta att det är Folkhälsomyndigheten som ger underlag till regeringen avseende vilka vacciner man anser ska ingå i de nationella vaccinationsprogrammen. Regeringen har, baserat på Folkhälsomyndighetens underlag, infört vaccination mot pneumokocker för personer från 75 år.

Det finns för närvarande inget förslag från Folkhälsomyndigheten om att inrätta ett nationellt vaccinationsprogram för äldre. Med det sagt kommer jag att följa och vara aktiv i dessa angelägna frågor. Det sker också stora framsteg på området. Vi fick till exempel ganska nyss ett RS-vaccin som kan spela en väldigt stor roll även för äldre.

Det är väldigt angeläget att följa dessa frågor, och det är angeläget att så många som möjligt får vaccin baserat på Folkhälsomyndighetens rekommendationer. Min uppfattning gällande regionerna är naturligtvis att de ska lyssna på Folkhälsomyndigheten och se till att skapa möjligheter för personer – äldre och andra – att vaccinera sig mot svåra sjukdomar.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2024/25:324 om rättspsykiatrin

Anf. 8 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! Sanne Lennström har frågat mig vilka framtida åtgärder jag avser att vidta för att hantera situationen inom rättspsykiatrin.

Jag vill inledningsvis framhålla att hälso- och sjukvården, inbegripet den rättspsykiatriska vården, primärt är ett ansvar för direktvalda politiker på kommun- och regionnivå med beskattningsrätt. Samtidigt är det ett faktum att den rättspsykiatriska vården befinner sig i ett ansträngt läge. Det är en fråga som jag och regeringen tar på stort allvar.

För att stödja regionerna i arbetet med att utveckla den rättspsykiatriska vården genomför regeringen flera åtgärder. Det handlar både om åtgärder här och nu och om åtgärder som bedöms ge effekt på längre sikt.

Regeringen föreslår i budgetpropositionen för 2025 fortsatta förstärkningar av hälso- och sjukvården i regionerna, bland annat genom att förlänga det sektorsbidrag som ges specifikt för att underlätta regionernas

ekonomiska situation. I budgetpropositionen för 2025 aviserar regeringen även en rekordstor satsning för psykisk hälsa och suicidprevention som för 2025 uppgår till 3,6 miljarder kronor.

Regeringen avser att, i enlighet med gängse processer i Regeringskansliet, återkomma om hur eventuella medel till kommuner och regioner inom ramen för den satsningen kommer att fördelas under 2025.

För att stödja huvudmännen i utvecklingsarbetet har regeringen även gett Socialstyrelsen i uppdrag att stärka och utveckla den psykiatriska tvångsvården och den rättspsykiatriska vården (S2024/01004). I uppdraget ingår både stöd till huvudmännen avseende bland annat förbättrade utskrivningsprocesser, som är en viktig del för att öka tillgängligheten till rättspsykiatrisk vård, och att genomföra kartläggningar och analyser för att utveckla kunskapen om den rättspsykiatriska vården ur olika aspekter, till exempel avseende beläggningsgrader. Sådana kunskapsunderlag, som bygger på fakta om nuläget och utvecklingsbehov, är en viktig grund för det fortsatta arbetet inom området.

Därutöver har regeringen gett i uppdrag åt en parlamentariskt sammansatt kommitté, Vårdansvarskommittén, att ta fram beslutsunderlag som gör det möjligt att stegvis och långsiktigt införa ett helt eller delvis statligt huvudmannaskap för hälso- och sjukvården (dir. 2023:73). Uppdraget, som även inkluderar den rättspsykiatriska vården, ska redovisas senast den 2 juni 2025. Kommitténs arbete kommer även det att bli viktigt för den fortsatta utvecklingen inom området.

Jag vill slutligen passa på att nämna den nationella strategin för psykisk hälsa och suicidprevention (skr. 2024/25:77) och det uppdrag till 27 myndigheter att samordna, stödja och följa upp genomförandet av den nationella strategin (S2025/00016) som regeringen presenterade den 10 januari 2025. Genom strategin och myndighetsuppdraget kommer förutsättningar att skapas för att utveckla insatserna för psykisk hälsa och suicidprevention, inbegripet den rättspsykiatriska vården.

Utvecklingen inom den rättspsykiatriska vården är en fråga som både för närvarande och fortsättningsvis ligger högt på min och regeringens agenda.

Anf. 9 SANNE LENNSTRÖM (S):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Sjukvård inom rättspsykiatri är en specialiserad del av psykiatri som fokuserar på personer med psykiska störningar som har begått brott eller som utgör en fara för sig själva eller andra. Den rättspsykiatriska vården är en kombination av psykiatrisk behandling och säkerhetsåtgärder, och den regleras av lagar och riktlinjer som syftar till att balansera individens vårdbehov med samhällets krav på säkerhet. Målet är att patienterna efteråt ska ha ett fungerande liv i samhället.

I likhet med sjukvården i stort befinner sig dock rättspsykiatri i Sverige i ett mycket ansträngt läge. Behovet av vårdplatser för allvarligt psykiskt sjuka personer som har dömts för grova brott har ökat markant de senaste åren. Antalet personer inom den slutna rättspsykiatriska vården ökade i höstas med 9 procent. Vårdtiderna har också blivit längre.

Detta ökade behov är en direkt konsekvens av straffskärpningar och andra åtgärder inom rättsväsendet, men medan Kriminalvårdens behov av

Prot. 2024/25:62
24 januari

Svar på
interpellationer

nya häkten och anstalter har fått betydande resurser har rättspsykiatri inte fått samma uppmärksamhet.

Precis som statsrådet nämnde är det regionerna som ansvarar för den rättspsykiatriska vården, men många regioner har redan en mycket ansträngd ekonomisk situation. Regeringens otillräckliga satsningar på vården har lett till att flera regioner tvingas varsla personal och göra nedskärningar.

Region Uppsala är inget undantag. Man är fast med en snabbt ökande mängd personer som har dömts till rättspsykiatrisk vård, och förutom denna ökning av personer har även kostnaderna ökat kraftigt de senaste fyra åren. Som ett exempel var dygnspriset för vård gällande en patient ett dygn 6 259 kronor år 2020. Förra året hade kostnaden per patient och dygn ökat till 9 741 kronor i Uppsala.

Regionerna kan inte själva påverka det ökande behovet av fler rättspsykiatriska vårdplatser, och det är därför en nationell fråga som kräver ett visst nationellt och statligt ansvarstagande.

Jag tackar statsrådet för svaret och för att rättspsykiatri är något som statsrådet avser att ha på sin agenda nu och i framtiden. Det behövs. Statsrådet nämner också flera olika satsningar som har direkt eller indirekt effekt gällande rättspsykiatri som vi debatterar här i dag.

Jag skulle ändå vilja uppehålla mig vid Vårdansvarskommittén, som ska redovisa sitt arbete framemot sommaren. Det handlar alltså om vad och hur mycket av vården som borde vara ett statligt ansvar. Min fråga till statsrådet blir därför om han anser att rättspsykiatri är en sådan del där staten borde ta mer ansvar än vad man gör i dag.

Anf. 10 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! Jag är inte här främst som partiföreträdare utan som statsråd, men det är ju ingen hemlighet att mitt parti Kristdemokraterna anser att vården som helhet bör tas över av staten.

Det som är överenskommet i regeringen handlar om att vi ska ta fram ett underlag för ett helt eller delvist övertagande av vården i ett statligt huvudmannaskap. Arbetet pågår, och det är naturligtvis oerhört viktigt att följa det. Jag ser fram emot konstruktiva dialoger mellan partierna i det arbetet.

Vad gäller rättspsykiatri är det en mycket ansträngd situation. Det är en hög belägningsgrad. Tidigare har det funnits större möjligheter att utnyttja kapacitet mellan regioner när någon haft lediga platser som har kunnat nyttjas av en annan region. Den möjligheten har minskat. Samtidigt är de oerhört skickliga på att se till att ändå hantera situationen.

Det är klart att situationen är ansträngd, precis som situationen i den psykiatriska vården över huvud taget. Det bekymrar mig. Nu gör regeringen en rekordstor satsning på psykiatri, psykisk hälsa och suicidprevention. Det handlar om 3,6 miljarder. Aldrig någonsin har en regering lagt så mycket medel på det här området. Därför vill jag naturligtvis se att regioner svarar upp mot detta och inte prioriterar ned psykiatri. Det tycker jag att det finns tendenser till ibland. Det här är en patientgrupp som inte alltid hörs så mycket i diskussionerna, och det är angeläget att de prioriteras på ett bra sätt.

Rättspsykiatri har förstås särskilda utmaningar. Det handlar om hög säkerhet och inte minst om utskrivningsprocesserna. När personer skrivs

ut från rättspsykiatri, hur tas de då emot av kommunerna? Ibland sker det ju inte så många sådana utskrivningar till en viss kommun varje år att det finns tillräckligt bra upparbetade rutiner för hur man ska hantera det på ett bra sätt. Det tror jag vi kan utveckla, för ibland kan man inte skriva ut personer som egentligen är redo för att skrivas ut ur rättspsykiatri på grund av att det inte finns någon mottagningskapacitet utanför.

En person kan ju inte gå från att helt och hållet vårdas inom rättspsykiatri till att inte få några insatser alls. Det är inte bra i de flesta fall. Om de blir kvar i rättspsykiatri innebär det att nya personer som skulle behöva vara där – för sin egen skull och ofta även för det omkringliggande samhällets skull – inte kommer in. På det sättet ökar platsbristen. Det är alltså ett otroligt viktigt område att arbeta med. Jag ser fram emot att ta del av det arbete Socialstyrelsen bedriver för att utveckla just detta.

Jag tycker att man kan diskutera för- och nackdelar med om rättspsykiatri bör vara mer av ett statligt ansvar i relation till psykiatri. Jag vet inte om interpellantens uppfattning är att rättspsykiatri borde skiljas från den övriga psykiatri och bli ett statligt ansvar, medan psykiatrisk tvångsvård skulle fortsätta vara ett regionalt ansvar. De har såklart ganska många beröringspunkter. Det handlar inte sällan om personer som tidigare varit föremål för psykiatris insatser. Psykiatrisk tvångsvård är ju också rättspsykiatrisk vård. Det finns alltså uppenbara nackdelar med det också. Fördelarna kan handla om att rättspsykiatrisk vård även är en påföljd och att staten i övrigt ju har ansvar för rättsväsendet.

Det finns alltså för- och nackdelar med detta. Jag förutsätter naturligtvis att kommittén belyser dem på ett bra och tydligt sätt. Men jag kan konstatera att när Socialdemokraterna haft beredningsunderlag har de valt, bland annat mot bakgrund av remissinstansers synpunkter, att inte gå vidare fram med förslag som gör just rättspsykiatri till en statlig angelägenhet, till skillnad från övrig psykiatri.

Anf. 11 SANNE LENNSTRÖM (S):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Anledningen till att jag tog initiativ till den här interpellationsdebatten är att jag har blivit kontaktad av flera regionpolitiker från olika regioner på grund av att situationen inom rättspsykiatri är så ansträngd som vi just beskrivit.

Jag har nämnt att kostnaderna och antalet personer i behov av vård har skenat. Självklart är det regionerna som bär ansvaret för rättspsykiatri i dag, men det har som sagt också varit ekonomiskt kännbart för dessa regioner. Och det är inte bara rättspsykiatri som gör ekonomin ansträngd för Sveriges regioner. Sjukvården har verkligen inte fått vad jag skulle kalla mycket resurser.

Regionerna har haft en ansträngd ekonomi under en längre tid, vilket vi socialdemokrater har påpekat flera gånger i den här kammaren. Självklart spiller den situationen över på rättspsykiatri. Rättspsykiatri är inte en ensam ö som man skulle kunna ordna bra förutsättningar för. Det handlar om ekonomin i stort.

Jag delar uppfattningen att straffskärpningar kan behövas för att få stopp på våldet som drabbar Sverige, men det är inte det den här debatten handlar om. Konsekvenserna av straffskärpningarna förtjänar dock en viss uppmärksamhet. Kön till rättspsykiatri ser knappast ut att minska. Det är kanske snarare tvärtom. Det finns exempel i regionerna på att personer

som hör hemma inom rättspsykiatri i stället tar upp plats någon annanstans, kanske i häkte eller inom psykiatri. Det leder till en undanträngningseffekt, som är väldigt skadlig.

Jag vill vara tydlig med att om du är dömd för ett allvarligt våldsbrott till exempelvis rättspsykiatrisk vård är det där du ska vara. Du ska vara inom rättspsykiatri. Det är den vård du behöver och den vård du är dömd till. Så ser det inte ut överallt i dag. Det är väldigt allvarligt. Det är allvarligt eftersom möjligheten att uppnå själva målet – att försöka se till att personer anpassas tillbaka till samhället – försvåras väldigt mycket.

Fru talman! Vi pratar alldeles för lite om rättspsykiatri i den här kammaren och i politiken generellt. Det betyder inte att problemen inte är väldigt stora. Debatten i dag genomförs för att regionerna har det tufft, men också för att den som behöver rättspsykiatrisk vård ska få en bra och fungerande vård för att kunna återgå till samhället. Dessvärre stannar inte problemen inom rättspsykiatri vid dålig ekonomi för regionerna och platsbrist. Statsrådet hann före mig med att nämna problemen med utskrivningsprocessen. Det beror på att kommunerna inte har en öppenvård som fungerar. Överbeläggningen skapar också väldigt stressad personal, vilket leder till ytterligare problem.

Den här debatten handlar om att ge regionerna en rimlig chans till bättre ekonomi och fungerande rättspsykiatri. Staten måste gå in och satsa på bättre fungerande sjukvård. I den här kammaren har vi ett ansvar för hur det ser ut inom rättspsykiatri, även om ansvaret i dag till stor del ligger på regionerna.

Det är dags att ge vården rätt resurser. Regeringens budgetar så här långt har inte varit i närheten av det. Därför ställer jag den mest grundläggande frågan av alla: Är statsrådet och regeringen villiga att i framtida budgetar ge välfärden och sjukvården de resurser som krävs för att regionerna, inklusive rättspsykiatri, ska få en bättre sits?

Anf. 12 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! Den här regeringen värnar välfärden. Vi har tillfört mycket stora belopp till svensk välfärd under de senaste åren för att värna viktiga välfärdsverksamheter. Som jag nämnde gör regeringen historiskt stora satsningar på psykiatri. Ingen regering har varit i närheten av de 3,6 miljarder som vi nu satsar på psykisk hälsa, psykiatri och suicidprevention. Det är drygt 1 ½ miljard till Sveriges Kommuner och Regioner i en överenskommelse som vi är i slutfasen av att diskutera. Min uppfattning är att ökat fokus bör ligga på just rättspsykiatri och slutna psykiatrisk vård, där det finns stora behov av att tillföra resurser men även av att utveckla verksamheten.

Vi satsar också 1 miljard på att öka tillgängligheten inom barn- och ungdomspsykiatri. Det handlar om särskilda utvecklingsteam för att förstärka och förbättra tillgängligheten inom både barn- och ungdomspsykiatri och psykiatri i övrigt. Det här är alltså otroligt angelägna utvecklingsområden som regeringen och jag arbetar mycket aktivt med.

Jag är helt överens med interpellanten om bilden av läget i rättspsykiatri. Det är ansträngt. Vi måste jobba med att förbättra kvaliteten, inte minst i utskrivningsprocessen, och frigöra platser till dem som behöver vara där. De som man har haft möjlighet att behandla ska återinträda i

samhället med rätt stöd och rätt hjälp. Det måste vi utveckla. Det är väldigt angeläget, tycker jag.

Det är också angeläget, vilket regeringens trygghetsberedning pekar på, att förbättra de psykiatriska insatserna för personer i Kriminalvårdens regi. Vi har trots allt en hög tröskel för vilka som är där och som har en allvarlig psykisk störning. Det är alltså viktigt att insatser kommer fler till del än de som finns inom rättspsykiatri. Det är också viktigt för hur utvecklingen ser ut framåt.

Jag tänker fortsätta arbeta med den här frågan och följer Socialstyrelsens uppdrag noga. Jag är inte främmande för ytterligare åtgärder för att stärka rättspsykiatri. Vi behöver naturligtvis hela tiden se på behovet av resurser, men jag ser som sagt också vikten av att regionerna prioriterar psykiatri. Det är angelägna områden. Det är sköra, utsatta personer som finns i de här verksamheterna. Väldigt mycket bra verksamhet bedrivs här, och man ger bra vård och behandling. Men det är också angeläget när regeringen nu tillför resurser att regionerna svarar upp mot detta. Jag har ingen annan uppfattning om det ansträngda läget och de utvecklingsbehov som finns.

Anf. 13 SANNE LENNSTRÖM (S):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för de två debatterna i kammaren i dag.

Det är tacknämligt att vi verkar vara relativt överens om själva problematiken i båda de interpellationer som vi har debatterat. Det är inte alltid så att vi är överens om problembilden.

Vad som blir lösningen får vi kanske återkomma till när vi närmar oss sommaren, då Vårdansvarskommittén ska lämna sitt betänkande. Det finns en öppning.

Jag tackar som sagt för debatten i dag.

Anf. 14 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! Även jag vill tacka för debatten. Jag delar interpellantens uppfattning om att rättspsykiatri behöver diskuteras mer. Den kan utvecklas på olika sätt, och det är angeläget att vi diskuterar detta. Jag ser fram emot att följa Socialstyrelsens arbete med anledning av det uppdrag som man fått av regeringen.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2024/25:325 om kostnader för barn- och ungdomsidrotten

Anf. 15 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! Mattias Vepsä har frågat mig vad jag och regeringen ämnar göra för att ge fler barn en chans att idrotta och hur regeringen ser till att pressa tillbaka kostnaderna inom idrotten.

Jag instämmer i Mattias Vepsäs bild av att det är en skrämmande utveckling att kostnaderna för barns idrott har ökat kraftigt. Barns och ungas deltagande ska inte avgöras av storleken på familjens plånbok. Det är vik-

Prot. 2024/25:62
24 januari

Svar på
interpellationer

tigt att idrottsutövning är tillgänglig för alla, och särskilt viktigt är barns och ungas idrottande.

Idrottens betydelse i sig, samt för såväl folkhälsan som känslan av samhörighet, är en grundbult i statens stöd till idrotten. Målet med regeringens idrottspolitik är bland annat att ge möjligheter för alla barn och unga att motionera och idrotta. Regeringen stöder idrottsrörelsen med ett årligt bidrag till Sveriges Riksidrottsförbund på över 2 miljarder kronor. Till stor del kanaliseras stödet vidare till förbund och de 19 000 idrottsföreningar runt om i Sverige som bedriver olika former av idrottsverksamhet, inte minst för barn och unga. Detta bidrag gör skillnad för att idrottsrörelsen ska kunna hålla nere kostnaderna för idrottsaktiviteter.

I områden där utanförskapet är stort är hushållens ekonomi ofta svagare än genomsnittet, och därmed tenderar ökade kostnader för att idrotta bli än mer kännbara. I dessa områden krävs även mer av idrottsrörelsen för att nå barn och unga. Regeringen beslutade 2023 därför om ett permanent stöd på 100 miljoner kronor per år till Sveriges Riksidrottsförbund för att ytterligare utveckla idrottsverksamhet i socialt utsatta områden. Vi kan redan nu se att medlen har lett till ökad idrottsverksamhet i dessa områden. Satsningen ger positiva resultat, vilket är glädjande.

Regeringen genomför en stor reform som handlar om att införa ett fritidskort för barn och unga. Syftet med fritidskortet är att främja barns och ungas förutsättningar att delta i sådana fritidsaktiviteter som bidrar till en aktiv och meningsfull fritid i gemenskap med andra. Barn och unga ska inte behöva avstå från fritidsaktiviteter av rädsla för att belasta familjens hushållsekonomi. Ett stöd via fritidskortet som bara kan gå till fritidsaktiviteter konkurrerar inte med matkassen eller elräkningen. Fritidskortet kan därför vara mycket viktigt för att plånboken inte ska avgöra barns möjligheter att delta i idrott, kultur, friluftsliv och annat föreningsliv.

Regeringen har gett medel för förberedande och kapacitetsstärkande insatser inför att fritidskortet lanseras. Bland annat har Sveriges Riksidrottsförbund fått medel för att genomföra insatser som handlar om att stärka, tillgängliggöra och öka kännedomen om verksamheter för barn och unga i kommuner över hela landet med en stor andel barn i ekonomiskt svaga hushåll. Medel har även kunnat användas för att utbilda ledare samt att stärka möjligheterna för barn och unga med funktionsnedsättningar att hitta till och delta i fritidsaktiviteter. Regeringen har dessutom avsatt 130 miljoner kronor extra till Sveriges Riksidrottsförbund för anläggningar och idrottsmiljöer. Därtill har regeringen beviljat stöd till Fritidsbanken för att bland annat skapa ett brett och behovsanpassat utbud av fritidshjälpmedel och parasportutrustning.

Det är inte rimligt att föräldrar ska behöva prioritera mellan matkassen och ett barns fritidsaktivitet. Regeringens satsningar kommer att kunna göra skillnad för barn och unga runt om i landet så att fler barn och unga kommer in i idrottsrörelsen och stannar kvar.

Anf. 16 MATTIAS VEPSÄ (S):

Fru talman! Jag tackar Jakob Forssmed för svaret. Jag erkänner att det svar jag initialt fick från ministern är bra. I sak delar jag uppfattning om nästan allt som framfördes.

Det är framför allt en mening som jag tror är viktig att upprepa för alla dem som följer debatten från läktaren eller hemma framför tv:n eller skärmen: ”Det är inte rimligt att föräldrar ska behöva prioritera mellan matkassen och ett barns fritidsaktivitet.” Jag är glad över att ministern kommit till kammaren och uttrycker just denna mening. Särskilt viktigt att uttrycka detta är det just den här veckan, som är årets fattigaste vecka efter två år av rekordinflation och en enorm press på landets barnfamiljer, som har slitit för att klara sig igenom det ökade kostnadsläget.

Vi är inte ensamma om att påpeka att regeringen har misslyckats i just den delen. Man har lämnat barnfamiljerna ensamma. Kostnaderna har inte bara stuckit iväg för maten, utan det gäller även räntorna, hyrorna, energiräkningen, fritidsaktiviteterna och semesterkostnaderna. Det mesta har blivit dyrare.

Det senaste året har rapport efter rapport understrukt att klass och socioekonomisk bakgrund spelar allt större roll för om man har råd att delta i idrott eller om man har råd att låta barnen delta i fritidsaktiviteter. En tredjedel av landets låginkomsthushåll har redan i dag ställt in eller har svårt att betala för sådana aktiviteter.

Vi ser larmrapporter från pantbankerna – eller det är snarare ett slags vinstvarning. Det går väldigt bra för landets pantbanker. I dag kan vi läsa i Aftonbladet att de har fler kunder än någonsin och att de ser en ökning på 174 procent på tio år.

Vi går igenom en kris, och alla är inte igenom den. Efter den vecka vi precis har passerat väntar nu en helg med tomma bankkonton och kanske tom kyl för väldigt många som får lön först på måndag. Vi har precis firat en jul då allt fler har behövt ta lån. Jag såg en siffra som angav att ungefär 40 procent av låginkomsttagarfamiljerna behövde ta lån förra året för att klara utgifter som är nödvändiga för en familj. Det har också slagits rekord i att låna för att klara julfirandet.

Mot den bakgrunden uppkommer ändå följdfrågor.

Riksidrottsförbundet släppte en rapport i december där man pekade på att kostnaderna för barns och ungas förstaidrott har dubblerats de senaste 20 åren. Därför måste jag än en gång stryka under det ministern säger om att det inte är rimligt att föräldrar ska behöva prioritera mellan matkassen och barns fritidsaktivitet. Det är dock den realitet väldigt många barnfamiljer och föräldrar har i dag.

Regeringens inflationsbekämpning har lämnat vanligt folk åt sitt öde. Jag har beskrivit vilka uttryck det har tagit sig, och vi ser inte att lättnaderna kommer under det här året heller. Man har avfärdat Socialdemokraternas och andras förslag om att ge stöd. Vi får se när fritidskortet kommer att införas. Det har under ett par år beskrivits som den stora lösningen, men det är ännu inte här.

Hur kommer regeringen att agera för att i år – nu – se till att alla barn ska ha rätt att delta i idrott och fritidsaktiviteter?

Anf. 17 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! Det är en bekymmersam situation för många i Sverige. Många familjer och barnfamiljer har det väldigt tufft. Inflationen är och har varit oerhört skadlig. Den har ätit upp reallöneökningar och gjort att de stöd man har fått har minskat i värde. Därför har regeringens inflationsbekämpning varit otroligt viktig för att vi nu kan trycka ned inflationen.

Nu kommer effekterna av detta: räntor som sänks och reallöner som kan ske för första gången på flera år kan öka, tack vare den inflationsbekämpande politiken. Energipriserna har sänkts, inte minst drivmedelspriserna. Allt detta underlättar för familjer.

Vi förlänger också under året det tillfälliga tillägget till bostadsbidraget, en 25-procentig ökning av ordinarie stöd. Detta är angeläget att göra, liksom skattelättnader för personer som arbetar.

När det gäller idrotten specifikt tycker jag också att det finns mycket att göra. Jag har läst rapporten från Riksidrottsförbundet, och kostnadsökningarna är väldigt oroväckande. Jag tycker också att det finns ett ansvar för idrottsrörelsen att göra mer för att hålla nere kostnader. Måste man ha en tränings- eller informationsapp som kräver den senaste smartphonemodellen? Behöver man åka på cuper långt borta, utomlands, när barnen är små? Behöver man åka ut i Europa, eller kan man tävla mer mot grannarna? Det finns mycket sådant man kan göra för att se till att barn i praktiken kan vara med. Även om man klarar träningsavgiften finns det mycket kringkostnader. Behöver man skapa en kultur där man ska ha de senaste klubborna eller det dyraste materialet när man är liten?

Det där behöver man fundera på och ta ansvar för, och jag vet att det pågår ett sådant arbete. Sisu Idrottsutbildarna, som regeringen också stöder, har tagit fram material för hur klubbar kan gå igenom detta rätt systematiskt, för att hålla nere kostnadsutvecklingen.

Jag har också initierat en debatt kring tidig toppning och selektering, som jag menar ibland, i vissa idrotter och vissa sammanhang när det gäller barnidrott, driver på lite av en hets. Man tror att man behöver ha extraträningar vid sidan om och att man behöver betala extraavgifter för att "hänga med i utvecklingen". Detta tycker jag också är viktigt att diskutera.

Fritidskortet kommer ju till hösten. Det innebär en förstärkning, inte minst för dem i ekonomiskt utsatta hushåll: 2 000 kronor per år att använda bara för en aktiv och meningsfull fritid. Det är fyra gånger så mycket som det belopp som alla får. Jag tycker att detta är viktigt, för jag vet att det kommer att göra skillnad.

Barnrättsorganisationer har lyft detta med mig – känslan som barn har: Jag slutar med min idrott och säger hemma att det har blivit tråkigt, när det i själva verket handlar om att jag som barn, 10-, 11-, 12- eller 13-åring, tar ansvar för familjens ekonomi och slutar med min fotboll, gymnastik, basket eller vad det nu handlar om. Jag tycker inte att det ska vara på det sättet.

Jag vill fråga Mattias Vepsä om detta. När vi nu gör detta, differentierat, för att ge ett särskilt stöd till dem som befinner sig i utsatthet säger partikollegor till Mattias Vepsä: Vi lovar att vi ska avskaffa detta om vi kommer till makten. Jag antar att det inte var så genomtänkt och att inte hela Socialdemokraterna står bakom det; det skulle förvåna mig om det var på det sättet. Men det kan redas ut här. Kommer ni att ta bort det här stödet, som vi nu inför?

Anf. 18 MATTIAS VEPSÄ (S):

Fru talman! Jag vill återigen initialt säga att jag verkligen delar den bild som Jakob Forssmed målar upp och som flera av barnrättsorganisationerna pekar på i sina viktiga rapporter. Det finns beskrivet i både Rädda Barnens och Generation Peps genomgångar av hur det ser ut. Det är verkligen en hemsk utveckling, som ministern pekar på, när barn i dag känner

att de behöver ta ansvar för att föräldrarna ska kunna ställa mat på bordet och kommer hem och säger att de inte längre vill spela fotboll, delta i dans eller vad det nu kan vara. Vi behöver göra mer för att få bukt med denna hemska utveckling.

Jag kan också här och nu ge ett tydligt löfte i en viktig fråga. Det handlar om den differentierade skattesänkning och den skattebonus som de allra rikaste delarna av vårt samhälle kunde casha in och som i dag ger ungefär 30 000–40 000 kronor per år – upp till 4 000 kronor i månaden, alltså. Det är ungefär vad fritidskortet skulle innebära på ett år i de mest utsatta stadsdelarna. Att rikta sig till de mest eftersatta stadsdelarna är i sig en bra sak, och vi behöver utreda och se vart det tar vägen. Men med vårt förslag om höjt barnbidrag och höjda studiemedel hade en genomsnittlig familj med två barn och två vuxna fått ungefär 5 000 kronor mer per år att röra sig med. Det hade kunnat ge en lättnad här och nu. Detta är ett förslag som flera andra av de nordiska länderna har genomfört, för två år sedan.

Fritidskortet kommer i höst. Effekterna av fritidskortet kommer om ett år, och det kan kanske ge lite lättnader under hösten. Men fakturorna för medlems-, klubb- och tävlingsavgifter kommer nu i många idrotter, och för nästa års vintersport under hösten, givetvis. Det vi efterfrågar är fart här och nu, inte att saker kommer att hända på det här området.

Vi behöver växla upp, och vi behöver få bukt med den ojämlikhet och den utveckling vi ser. Jag tänker också att vi alla har ett ansvar och vill även när det gäller detta understryka det som ministern säger. Vi som deltar som ledare för barn- och ungdomsidrott behöver också ta ett ansvar och se till att vi pressar tillbaka den utveckling vi ser, med ökad individualism, ökat fokus på att kunna köpa sig extraträningar och tryck på att åka på bortaturneringar och annat.

När jag träffar idrottsföreningar här i min stad ser jag att vi delar uppfattningen att idrottsrörelsen kan göra mer och att vi från politiken kan underlätta för föreningar att ta del av de stöd som riktas till idrottsrörelsen i dag. Jag har varit ute och träffat föreningar i Kista, Rinkeby, Rågsved och Vårby gård, och man säger ganska unisont att man vill göra mer för att rekrytera fler barn och unga i dessa miljöer. Stödet behöver vara brett, för man har av flera olika skäl svårt att engagera barn och unga. Det kan handla om kulturella erfarenheter, att man inte är en del av det svenska föreningslivet, men också och framför allt om de ekonomiska möjligheter som föräldrarna har.

Jag får nästan spela tillbaka och ställa frågan samlat. Vi kan prata om *en* del av regeringens budget, men den samlade effekten av regeringens inflationsbekämpning har lett till fler konkurser än någonsin och ökad arbetslöshet. Vi ser hur allt fler har svårt att klara att sätta mat på bordet. Man behöver de facto välja mellan att sätta barnen i en fritidsaktivitet och att klara de nödvändiga utgifter man har här och nu. Hur kommer det sig då att regeringen avfärdar alla våra förslag som skulle underlätta för barnfamiljer här och nu, exempelvis höjt barnbidrag och höjda studiemedel, och i stället riktar en skattebonus till de allra rikaste i vårt land?

Anf. 19 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! Tack, Mattias Vepsä, för engagemanget! Jag tycker att det är väldigt bra att vi har ett stort engagemang för dessa frågor i Sveriges riksdag.

Prot. 2024/25:62
24 januari

Svar på
interpellationer

Mattias Vepsä efterlyste åtgärder här och nu. Vad gör vi då här och nu? Vi har alltså skapat ett särskilt stöd för utsatta områden, 100 miljoner kronor permanent. Det är alltså inte något projekt eller något tillfälligt utan ett permanent stöd, som vi redan nu ser ger mycket stora effekter.

Vad gör vi inom ramen för fritidskortet? Jo, innan det lanseras har vi gett stora medel till förberedande insatser i klubbar och förbund, till exempel för att de ska kunna köpa in utrustning som de kan låna ut till barn så att barn inte behöver köpa egen utrustning om de vill prova en ny idrott. Detta gör vi här och nu.

Inflationsbekämpningen är oerhört viktig för att trycka ned de skenande priserna så att familjer kan få kontroll över sin ekonomi på olika sätt.

Jag noterar också att Mattias Vepsä säger att fritidskortet kanske kommer i höst men att vi behöver åtgärder här och nu. Men fritidskortet kommer ju i år. Och när vi nu skapar ett dedikerat, differentierat stöd, med extra mycket till dem som befinner sig i ekonomisk utsatthet, för att de inte ska behöva välja och det inte ska konkurrera med matkassen och elräkningen, säger en företrädare för Socialdemokraterna, Mattias Vepsäs partikollega: Det ska vi ta bort; det är ovärdigt. Jag får inget svar på om det ska tas bort eller inte, om Socialdemokraterna kommer till makten.

Man kan förstås diskutera metoden, men när vi nu gör detta, tydligt baserat på berättelser från barn om att de väljer bort idrotten för att den konkurrerar med ekonomin i övrigt där hemma, och försöker lösa det, hjälpa till och skapa ett system där barn får ett dedikerat stöd för detta, vad är då Socialdemokraternas besked i den frågan?

Anf. 20 MATTIAS VEPSÄ (S):

Fru talman! I sitt inledande svar pekar ministern på de 2 miljarder i statsbidrag som riktas till Sveriges idrottsrörelse. Det är ett bidrag som har sett ungefär likadant ut under tio års tid.

Under pandemin tillfördes ett antal hundra miljoner för att underlätta i väldigt svåra tider. Man hade kunnat tänka sig att det i rådande svåra tider vore viktigt att underlätta för vanligt folk och barnfamiljer att parera kostnaderna, men icke. Vi har sett en handlingsförklaring som saknar motstycke och som har gett stora negativa resultat.

Vad är då socialdemokratins svar för att få fler barn och unga att delta i idrottandet? Först och främst är vi inte oense om att det behövs särskilda insatser i eftersatta områden, utan vi har till och med periodvis föreslagit fördubblingar av pengarna till dem.

Vi vill också öka investeringarna för en grupp som vi inte har pratat så mycket om här, och det är de unga och andra personer som i dag är rörelsehindrade och som inte kan delta i samma idrott som vi. Det handlar om paraidrotten.

När vi har sett att de pengar som har avsatts i budgeten för fritidskortet, både under första och andra året och nu återigen, inte har använts har vi även varit snabba med att hitta alternativ som här och nu skulle lösa några av problemen. Det kan bli en grundplåt till en anläggningsfond, ökade öppettider eller möjligheter för föreningarna.

En fråga där jag fick ansvaret att leda ett arbete internt i Socialdemokraterna handlar om en ny politik för idrott, kultur och fritid. Vi har lyft fram en ledarsatsning, ett förslag som finns i vår skuggbudget, där 200 miljoner kronor kan ge 1 000 nya ledare och aktiviteter över hela landet. Det är politik som socialdemokrater för här och nu, i Huddinge och i Stockholm, med aktiviteter kopplade till fritidsverksamheten som ger massor av möjligheter för barn och unga.

Prot. 2024/25:62
24 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 21 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! Jag kan konstatera att jag inte riktigt fick svar på frågan gällande fritidskortet och om det kommer att vara kvar om Socialdemokraterna får makten.

Jag vill också belysa att fritidskortsmedlen inte har varit oanvända. I år lägger vi 130 extra miljoner kronor på att rusta upp anläggningar för att ge fler möjlighet att träna tillsammans med andra. Det har betytt jättemycket.

Jag har själv besökt flera anläggningar som fått stöd och som har kunnat flytta till nya, större lokaler och erbjuda många fler tider, också för personer med funktionsnedsättning. Det har varit väldigt välkommet.

Vi satsar 100 miljoner kronor på ledarutveckling, som Mattias Vepsä nämnde, för att förbereda oss så att vi får fler ledare, för jag tror att det kommer att komma fler barn till idrottsrörelsen när vi inför fritidskortet. Då är det angeläget att vi får möjlighet att utbilda fler ledare, och det har vi därför satsat på under året.

Därtill satsar vi 10 miljoner kronor på Fritidsbanken så att de kan köpa in ytterligare utrustning, inte minst för personer som har en funktionsnedsättning så att de också kan låna utrustning, som i vissa fall kan vara en hindrande faktor för att utöva idrott.

Alla dessa saker gör vi, och de är angelägna. Därtill behöver vi en allmän diskussion om utvecklingen och hur vi gemensamt kan hjälpas åt att se till att vi får en hanterbar utveckling på detta område som inte drivs enbart av dem som har störst resurser utan där vi tar ett ansvar för att livet ser olika ut för människor. Idrotten ska vara tillgänglig för alla.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellationerna 2024/25:298 och 303 om Sveriges samarbete med ICC

Anf. 22 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Fru talman! Håkan Svenneling har frågat huruvida jag och regeringen avser att agera för att följa Internationella brottmålsdomstolen, ICC, och gripa Israels premiärminister Benjamin Netanyahu och den tidigare försvarsministern Yoav Gallant i händelse av att någon av dem besöker Sverige samt om jag och regeringen avser att agera för att underlätta för andra stater att gripa vederbörande.

Morgan Johansson har också frågat mig om jag anser att Sverige, om det blir aktuellt, är skyldigt att gripa och lämna ut Israels premiärminister Benjamin Netanyahu och andra som ICC utfärdar en arresteringsorder

mot. Morgan Johansson har också frågat på vilket sätt jag avser att klargöra Sveriges åtaganden i denna fråga gentemot ICC.

Slutligen undrar Morgan Johansson på vilket sätt jag i övrigt avser att arbeta för att stärka ICC:s ställning. Håkan Svenneling undrar också om jag har för avsikt att verka för att Israel, USA och andra länder ska ansluta sig till ICC.

Slutligen har Håkan Svenneling frågat om jag menar att den internationella rätten gäller alla stater, inklusive Israel, och om jag avser att agera för ett omedelbart och permanent eldupphör i Gaza.

Jag vill börja med frågan om folkrätten. Regeringen har konsekvent betonat vårt stöd för folkrätten, med FN-stadgan i grunden. Folkrätten gäller för alla länder. Att den internationella rätten respekteras är ett svenskt kärnintresse.

Jag vill understryka att Sverige och övriga EU stöder Internationella brottmålsdomstolens viktiga arbete mot straffrihet för de allvarligaste internationella brotten. Vi värnar dess självständighet och integritet. EU har gemensamt stött domstolen sedan dess tillkomst och lyfter kontinuerligt fram och främjar domstolens viktiga roll.

Samtliga parter i ICC:s stadga, Romstadgan, inklusive Sverige, är skyldiga att samarbeta med domstolen, inklusive när det gäller verkställande av arresteringsorder.

Utfärdandet av arresteringsorder innebär att Israels premiärminister Netanyahu och tidigare försvarsminister Gallant bör gripas om de reser till något av de 125 länder som är parter i Romstadgan.

Svensk lag gäller. Enligt lagen om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen beslutar svenska rättsvårdande myndigheter om frihetsberövande av en person som är föremål för en arresteringsorder utfärdad av ICC om personen befinner sig på svenskt territorium. Det är regeringen som sedan beslutar om en begäran av överlämnande till ICC.

Sverige har i sin dialog med domstolens företrädare varit mycket tydligt med sitt stöd för domstolens integritet och oberoende samt vikten av samarbete, inklusive verkställande av utestående arresteringsorder. Detta framfördes senast under ICC:s stadgeparts möte i december 2024 i Haag.

Själva idén bakom Romstadgan är dess universella tillämplighet, och detta är något som Sverige och EU främjar kontinuerligt. Varje år väljs ett antal länder ut i vilka EU gemensamt genomför uppvaktningar om anslutning till och implementering av Romstadgan. Bara de senaste två åren har två nya stadgeparter tillkommit, Armenien och Ukraina, vilket vi välkomnar.

USA och Israel har sedan Romstadgan förhandlades fram varit tydliga med att de inte står bakom vissa centrala bestämmelser i stadgan. Det utesluter inte att de och andra icke-stadgeparter ändå kan samarbeta med domstolen, vilket bland annat USA har gjort i förhållande till domstolens utredningar i bland annat Ukraina, Sudan och Uganda.

Som jag har sagt tidigare står Sverige och EU bakom Israels rätt att försvara sig, men som jag och regeringen hela tiden har sagt måste denna rätt utövas i enlighet med folkrätten, inklusive den internationella humanitära rätten.

Det är mycket välkommet att en överenskommelse om vapenvila i Gaza har nåtts. Det är viktigt att avtalet nu implementeras, att gisslan släpps och att det humanitära tillträdet ökar signifikant. En vapenvila är en förutsättning för en förhandlad tvåstatslösning.

Prot. 2024/25:62
24 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 23 HÅKAN SVENNELING (V):

Fru talman! I november meddelade Internationella brottmålsdomstolen, ICC, att den utfärdat en arresteringsorder mot Israels premiärminister Benjamin Netanyahu och dåvarande försvarsminister Yoav Gallant, då de misstänks för brott mot mänskligheten och krigsbrott eftersom de medvetet har utlöst en svältkatastrof i Gaza som en del i att bedriva krig.

I samband med domstolens beslut gav utrikesminister Maria Malmer Stenergard följande skriftliga kommentarer till medierna och TT: "Internationella brottmålsdomstolens utfärdade arresteringsorder är domstolens självständiga beslut. Sverige och EU stödjer domstolens viktiga arbete och värnar dess självständighet och integritet."

Uttalandet kom samtidigt som hennes partikamrater och samarbetspartner i Tidögänget liksom USA och Israel rasade mot domstolens beslut. Jämfört med uttalandena från utrikesministrarna i många andra stater som har undertecknat Romstadgan och som därmed är en del av Internationella brottmålsdomstolen, ICC, var utrikesministerns uttalande svagt och otydligt.

Vad betydde egentligen självständighet i detta sammanhang? Var det att Sverige inte stod bakom beslutet? Jag kände mig därför nödgad att lämna denna interpellation till Sveriges riksdag. Jag trodde att Sverige var ett land som stod upp för internationell rätt och för ICC.

I dag har jag fått svar från utrikesministern där hon, till skillnad från vad som var fallet i hennes tidigare skriftliga kommentarer till medierna, är tydlig med att Benjamin Netanyahu och Yoav Gallant, om de reser till Sverige, ska arresteras enligt domstolens arresteringsorder. Det är en viktig rättsordning för att upprätthålla internationell rätt, och det gäller såklart också alla andra arresteringsorder som ICC har utfärdat – till exempel mot Omar al-Bashir, Gaddafis son och Vladimir Putin.

Förutom själva risken att gripas gör arresteringsordern i sig det svårare för den som står under utredning att resa och därigenom verka som politiker, vilket vi har sett i fallet med Vladimir Putin.

Jag hoppas därför att vi i framtiden kommer att se tydligare uttalanden från utrikesministern än vi såg i november när det gäller internationell rätt. Är det här ett svenskt kärnintresse behöver man också visa det i de stunder då det finns starkt intresse för att höra Sveriges ståndpunkt i fråga om internationell rätt.

Det här gäller även utrikesministerns chef, statsministern, som i ett flertal uttalanden har svävat på målet om vem det är som är ansvarig för förödelsen i Gaza – detta i tydlig kontrast till det klarspråk som vi hör statsministern tala när det gäller Rysslands ansvar för kriget i Ukraina. Det är denna typ av uttalanden som i omvärlden skapar uppfattningen att Sverige har dubbla måttstockar.

Att inte tydligt uttala stöd för ICC eller ICJ är att undergräva internationell rätt. Det gör att vi måste ge domstolarna politiskt stöd i en politiskt känslig tid, för runt hörnet finns sannolikt sanktioner mot ICC från Donald Trump i USA. USA är inte medlem i domstolen, och förra gången Trump

var president infördes sanktioner mot ICC:s chefsdomare och hennes familj. Nu går ryktena att sanktionerna kan bli än mer omfattande.

Sverige, EU och ICC måste därför rusta för att stödja och skydda ICC. Det nederländska parlamentet har i veckan fattat ett viktigt beslut för att stödja ICC med tanke på att domstolen har sin bas i Haag i Nederländerna.

EU måste se över möjligheten att använda sig av blockeringsstadgan för att på så sätt skydda domstolen.

Sverige kan också göra mer, till exempel genom att stödja domstolen ekonomiskt – något som vi i Vänsterpartiet föreslog i vår budgetmotion i höstas.

Anf. 24 MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Tack till utrikesministern för svaret!

Som Håkan Svenneling sa uppkom den här frågan i samband med att utrikesministern upplevdes som svajande i fråga om huruvida Sverige skulle vara skyldigt att gripa den israeliska premiärministern Benjamin Netanyahu eller hans före detta försvarsminister Yoav Gallant om de skulle komma till Sverige. Båda två är ju misstänkta för brott mot mänskligheten och allvarliga krigsbrott.

Ett exempel på den typen av krigsbrott såg vi så sent som i dag, när vi fick rapporter om en bombning av ett flerfamiljshus i Libanon i september. Israel bombade det här huset och dödade 73 personer, varav 62 civila och 23 barn. Det yngsta barnet var bara några månader gammalt. Hela familjer raderades ut.

Det här är bara ett exempel på allt som finns när det gäller att utreda krigsbrott. I Gaza är nästan 50 000 döda. Man uppskattar att 10 000 ligger under rasmassor och att 70 procent är kvinnor och barn. Vi har sett hur barn har svultit ihjäl och frusit ihjäl i Gaza. Det är den typen av krigsbrott som har begåtts – av Hamas, naturligtvis, men uppenbart också av Israel. Det är det som Netanyahu misstänks för, och det är därför Internationella brottmålsdomstolen har utfärdat den arresteringsorder som den har utfärdat.

Enligt artikel 89 i Romstadgan är alla ICC-länder skyldiga att samarbeta med ICC och antingen lagföra personer som misstänks för krigsbrott eller lämna ut dem till ICC. Det finns ingen förhandlingsmån eller prutmån i detta. Det är vår skyldighet att göra det, punkt slut.

Därför var det uppseendeväckande när utrikesministern inte svarade tydligt på den frågan när hon fick den strax före jul. Nu svarar hon i det här interpellationssvaret. Där är hon tydligare, som Håkan Svenneling har konstaterat. Där säger hon följande: ”Sverige har i sin dialog med domstolens företrädare varit mycket tydligt med sitt stöd för domstolens integritet och oberoende samt vikten av samarbete, inklusive verkställande av utestående arresteringsorder.” Det är precis det klargörandet vi var ute efter.

Om detta kan jag bara säga att det ni har sagt i dialog med domstolen måste ni också säga utåt, i medierna, när ni får frågor om detta. Då kan ni inte svaja, för uttalanden om det här är i sig folkrättsbildande. Om stater som är med i ICC plötsligt börjar svaja i sådana här centrala frågor bildar det faktiskt folkrätt, och det underminerar Internationella brottmålsdomstolen. Ingen skulle bli gladare för det än världens alla krigsförbrytare, till exempel Putin.

Det är viktigt att alla behandlas lika, oavsett om den misstänkte heter Vladimir Putin eller om den misstänkte heter Benjamin Netanyahu. Det var därför vi bildade Internationella brottmålsdomstolen för 25 år sedan: för att se till att de som gör sig skyldiga till krigsbrott eller brott mot mänskligheten inte ska gå fria.

Det här är också inledningen på en ännu större strid, för vi ser ju att den amerikanske presidenten Trump med all sannolikhet kommer att ge sig på ICC och rikta sanktioner mot ICC. Då är det viktigt att Europa bjuder motstånd. Det räcker inte längre med att hänvisa till folkrätten. Vi måste kämpa för folkrätten.

Utrikesministern svarar egentligen inte alls på min fråga hur vi ska stärka ICC inför den konflikt som nu kan komma, men jag ser till exempel att Holland nu har lagt fram förslag om att EU ska kunna blockera alla verkningar av eventuella amerikanska sanktioner mot ICC. Det kan man göra enligt det regelverk som finns.

Min fråga till utrikesministern är om Sverige kommer att stödja ett sådant initiativ om att blockera alla verkningar av sanktioner mot ICC.

Anf. 25 JACOB RISBERG (MP):

Fru talman! Tack, Håkan Svenneling och Morgan Johansson, för att ni har initierat den här interpellationsdebatten! Det är en mycket viktig debatt.

Jag vill också passa på att tacka utrikesministern för klargörandet i det svar som hon givit på interpellationen. Jag är mycket glad; jag tycker att det är ett stort steg framåt som regeringen har tagit. Det är underbart att regeringen visar en sådan tydlighet.

Samtidigt vill jag passa på att fråga utrikesministern om det är så att det finns enighet i regeringen i den här frågan. Vi vet ju att det finns partiföreträdare för bland annat Kristdemokraterna som varit ute och sagt att arresteringsordern gentemot Netanyahu är skandalös. Man har kallat den politisk. Man har sagt att den undergräver ICC:s legitimitet. Jag vet att det är utrikesministern som ansvarar för utrikespolitiken, men den här typen av beslut – om det till exempel skulle komma till en utlämningsorder – handlar ju bland annat om att det finns enighet i regeringen. Jag vill bara försäkra mig om att hela regeringen står bakom det uttalande som utrikesministern nu har gjort.

Därför tänkte jag rikta in mig på ICC:s framtid. Det har tidigare nämnts att USA har infört sanktioner. Trump har hotat med att införa ännu kraftigare sanktioner mot ICC. Det finns redan ett lagförslag i kongressen mot ICC. Det riktar sig visserligen mot specifika personer inom ICC och inte mot ICC som institution, men vi vet inte vad som kommer.

Sanktionsförslagen som finns kan faktiskt innebära att vissa amerikanska företag, till exempel Microsoft, som samarbetar med eller hjälper vissa åklagare inom ICC känner sig tvungna att avsluta sitt engagemang. Det skulle förmodligen göra ICC handlingsförlamat, då man är helt beroende av bland annat Microsofts molntjänster. Jag undrar på vilket vis utrikesministern planerar att sätta press på den nya amerikanska administrationen att inte gå vidare med de här sanktionerna, som kan underminera ICC:s arbete.

Jag vill också gärna se att den svenska regeringen tar initiativ att samla de 125 statsparterna inom Romstadgan och komma med någon form av uttalande mot amerikanernas planerade lagstiftning och sanktioner. Jag skulle helt enkelt vilja se lite mer action vad gäller att stärka ICC:s mandat.

Slutligen vill jag lyfta fram det vi fick höra strax före jul i Sveriges Radios program *Konflikt*. Där berättade man att Mossad, alltså Israels underrättelsetjänst, har utfört påtryckningar mot ICC.

Att underrättelsetjänster runt om i världen försöker agera mot olika stater är ju välkänt, och det är någonting som alltid har pågått. Men att man på det här viset går på en oberoende juridisk instans är väldigt oroväckande.

Det jag gärna skulle vilja se när det gäller den här frågan är att man till och med kallar upp den israeliska ambassadören och ställer frågor kring det här. Hur kan man tillåta att en underrättelsetjänst på det viset attackerar en oberoende juridisk instans?

Anf. 26 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V):

Fru talman! Tack till både Håkan Svenneling och Morgan Johansson för viktiga interpellationer!

Vi gläds alla förstås över den vapenvila som äntligen kommer till stånd i Gaza, men facit för kriget är katastrofalt. Hjälpbehoven är enorma och svåra att överblicka och ta in: över 45 000 döda, varav en majoritet är kvinnor och barn, samt tusentals skadade – många för livet. Tusentals barn har traumatiserats. Hus, skolor och sjukhus har lagts i ruiner.

Det är uppenbart att Israels massiva attacker mot civila strider mot folkrätten. Israel har också använt svält som vapen och förhindrat att mat och vatten kunnat föras in till den isolerade och hungrande befolkningen. Att angripa sjukhus och skolor och att döda sjukvårdspersonal och hjälparbetare är också krigsbrott, liksom att tvångsförflytta människor.

Vi ser självklart också att Hamas begått krigsbrott i samband med 7 oktober-attacken.

Internationella brottsmålsdomstolen ICC utfärdade den 21 november 2024 en arresteringsorder mot Israels premiärminister Benjamin Netanyahu och landets tidigare försvarsminister Yoav Gallant. Domstolen utfärdade också en arresteringsorder mot Hamasledaren Muhammed Deif, trots att Deif rapporteras ha dödats i en israelisk attack i Gaza i somras.

Bakgrunden är krigsförbrytelser och brott mot mänskligheten som begåtts i Gaza. Flera internationella organisationer som Amnesty International och Human Rights Watch bekräftar bilden av folkmord och brott mot mänskligheten. Den svenska regeringen har dessvärre varit anmärkningsvärt undfallande när det gäller att kritisera Israels brott.

Genom att utfärda dessa arresteringsorder ger ICC äntligen verkligt hopp om rättvisa till oräkneliga offer för folkrättsbrott och återställer viss tilltro till det universella värdet av internationella rättsliga instrument och rättvisa.

Den internationella domstolen är en viktig del av folkrätten, det internationella regelverk som världens länder kom överens om efter andra världskriget. Domstolen har dock utsatts för attacker i syfte att underminera dess legitimitet och förmåga att skipa rättvisa, säger till exempel chefsdomare Akane. Detta är mycket allvarligt.

USA, som jämte Ryssland och Kina inte har ratificerat Romstadgan, hotar att agera mot ICC. Sverige och EU behöver planera för att skydda domstolens integritet och arbete. Kommer ministern att jobba för detta?

Om den internationella rättens principer ska kunna upprätthållas är det centralt att demokratiska stater som Sverige agerar när krigsförbrytelser och brott mot mänskligheten begås. Det är centralt att de ansvariga ställs till svars. Det får inte finnas någon fristad för den som begår krigsförbrytelser.

Jag tycker att ministern nu ger ett ganska bra svar jämfört med tidigare mer otydliga uttalanden. Hon säger nu att samtliga parter till ICC:s stadga Romstadgan – inklusive Sverige – är skyldiga att samarbeta med domstolen även när det gäller verkställande av arresteringsorder, och att Israels premiärminister Netanyahu och tidigare försvarsminister Gallant bör gripas om de reser till något av de 125 länder som är parter i Romstadgan.

Jag tolkar det som att Netanyahu och Gallant kommer att arresteras om de sätter sin fot i Sverige.

Jag vill ha ett tydligt klarspråk i den frågan.

Anf. 27 PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Det vore bra om ministern svarade rent ut på frågan om de här två personerna kommer att arresteras om de besöker Sverige och sa ett rakt ja. Då är frågan slutligen utklarad.

När det gäller bakgrunden, och om man ser på läget i Gaza nu, har vi 46 913 döda, varav 17 841 är barn och 12 298 kvinnor. Det är 110 750 skadade och 11 200 försvunna, och majoriteten av dem är barn. När det gäller sjukvårdspersonal är 1 068 döda, vi har 80 förstörda sjukvårdsanläggningar och 136 förstörda ambulanser.

Det är 1 930 000 personer som har förlorat sina hem och 1 600 000 som i dag betecknas leva som flyktingar. Bland dem finns människor som tvingats flytta upp till tio gånger. Av infrastrukturen i Gaza är 80 procent förstörd.

I internationell lag och rätt finns det någonting som heter proportionalitetsprincipen. Självklart tar jag avstånd från det som hände med kibbutzerna och från Hamas fruktansvärda attack, men när jag nu räknat upp detta undrar jag om ministern anser att proportionalitetsprincipen gäller. Har Israel utövat en auktoritet som står i relation till internationell lag och rätt? Jag tycker inte att det är särskilt svårt att se att så icke är fallet. Därför är också det som Internationella brottmålsdomstolen gjort väldigt motiverat.

Utrikesministern säger också att man ser en förhandlad tvåstatslösning som grunden för hur det här ska lösas. Nu finns ett israeliskt beslut i kneset från juli förra året om att en tvåstatslösning absolut inte är aktuell. Vi har en amerikansk ambassadör, som ska verka i Israel, som pratar om Judeen och Samarien som någon sorts bibliska områden på Västbanken. Han pratar inte om ockuperade områden. På ockuperade områden får man exempelvis inte bygga bosättningar, vilket man har gjort sedan 1967. Vi ser ett allt mer fragmenterat palestinskt samhälle, och det finns alltså en oerhört stark motvilja mot en tvåstatslösning.

Prot. 2024/25:62
24 januari

Svar på
interpellationer

Hur ser regeringens strategi ut för att verka för en tvåstatslösning i praktiken, mer än allmänna deklarationer på en rad i olika typer av anföranden?

Vi har byggt internationell rätt, och det har handlat om att slå vakt om de enskilda nationernas suveränitet. Med samma tydlighet som man fördömer det ryska kriget i Ukraina kan vi också markera mot de brott som sker i Mellanöstern mot internationell rätt och folkrätt och som skett konsekvent under lång tid i form av bosättningspolitiken på Västbanken.

Det är som sagt viktigt att vi värnar om de institutioner vi har skapat för ansvarsutkrävande. ICC är en central sådan, så säg ja på den fråga jag ställde inledningsvis.

Jag ser fram emot svar.

Anf. 28 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Fru talman! Beslutet den 21 november om att utfärda arresteringsorder mot Hamasledaren Muhammed Deif, Israels premiärminister Benjamin Netanyahu och dåvarande försvarsministern Yoav Gallant är domstolens självständiga beslut. Vi recenserar inte domstolens beslut. ICC har inga egna verkställande myndigheter och är därför helt beroende av att stater samarbetar. Sverige är part till Romstadgan och kommer att leva upp till de skyldigheter som följer med det.

Som interpellanterna väl vet – eller borde veta – är det dock såväl svenska självständiga rättsvårdande myndigheter som regeringen som om det blir aktuellt kommer att pröva frågan om utlämning, i enlighet med gällande rätt. Det är inte ett beslut jag vill föregripa. Det var precis det här jag sa i november, och det står jag fast vid.

Folkrätten är en hörnsten i Sveriges utrikespolitik. Att upprätthålla den regelbaserade världsordningen är helt avgörande både för vårt lands säkerhet och för stabiliteten i omvärlden. Sverige har varit en stark anhängare av Internationella brottmålsdomstolen sedan dess tillkomst. Vi har till exempel sekonderat ett antal åklagare och utredare till domstolen, och Sverige är den största givaren till ICC:s brottsofferfond genom tiderna.

Domstolen står för närvarande inför hot och attacker som saknar motstycke. Arresteringsorder har utfärdats mot flera av domstolens medarbetare av ryska myndigheter, vilket är oacceptabelt. Domstolen hotas också av amerikanska sanktioner, vilket är mycket oroande.

Sverige har tillsammans med likasinnade framfört denna oro till amerikanska företrädare. Kärnan i budskapet har varit att sanktionerna skulle allvarligt undergräva alla 17 situationer som ICC utreder. Några av dessa befinner sig redan i ett framskridet stadium, delvis tack vare USA:s tidigare stöd. Sådana undersökningar inkluderar dem som rör Ukraina, Venezuela, Myanmar, Sudan och Uganda.

Tillsammans med övriga EU och andra likasinnade har vi som sagt till amerikanska motparter förmedlat vår oro för att sanktionerna skulle allvarligt påverka domstolens förmåga att utföra sitt arbete. EU ser nu på vilka åtgärder som skulle kunna vidtas för att mildra effekterna av de förestående amerikanska sanktionerna för EU-företag vars tjänster domstolen är beroende av. En av de åtgärder som övervägs inom EU är att aktivera den så kallade blockerande stadgan. Detta är ett beslut som i så fall skulle fattas av kommissionen, och regeringen stöder en sådan aktivering.

Slutligen vill jag svara Jacob Risberg att det svar som jag lämnar här i dag naturligtvis är regeringens svar och något som hela regeringen står bakom.

Prot. 2024/25:62
24 januari

*Svar på
interpellationer*

Anf. 29 HÅKAN SVENNELING (V):

Fru talman! I utrikesministerns andra svar fick vi höra precis det som vi i oppositionen har uttryckt oro kring, nämligen att man så att säga backar lite grann. Man börjar prata om ICC:s självständighet, om att det är självständiga beslut fattade av domstolar och om att man inte vill föregripa eventuella beslut för det fall de skulle komma hit.

Det är ingen av oss här som ifrågasätter domstolars självständighet, men att man inte tydligt markerar att man kommer att följa reglerna är precis det som vi har uttryckt oro för. Det känner jag därför fortsatt är en allvarlig del av utrikesministerns talepunkter, eftersom jag inte delar hennes syn i den delen.

När det gäller att man har framfört kritik mot USA:s agerande och planer på agerande måste jag säga att jag välkomnar det som utrikesministern säger. Jag välkomnar framför allt det besked vi nu fick, det vill säga att regeringen stöder förslaget att aktivera blockeringsstadgan på EU-nivå ifall USA inför sanktioner mot ICC. Jag tycker att det är ett välkommet besked. Att vara framsynt, planera för vad Trump kan tänkas hitta på och bilda stöd för planerna kommer att göra det lättare att faktiskt göra något.

Att det i det här fallet också är ett beslut som fattas av kommissionen är positivt med tanke på att det finns stater som Ungern, Slovakien och Tjeckien, som gång på gång har blockerat den här typen av beslut på EU-nivå. Därför är det svenska uttalandet här extra viktigt.

Jag hade faktiskt förmånen att besöka ICC hösten 2023, precis efter Hamas fruktansvärda attack. Jag tycker att det var ett väldigt bra besök på det sättet att man bland annat fick en bild av hur viktigt det är att stater ansluter sig till ICC. I det här fallet är det Palestinas anslutning till ICC som gör att ICC:s legalitet omfattar brott som begås på palestinskt territorium, alltså Västbanken och Gaza, och brott som begås av palestinier på israeliskt territorium, vilket gör att Hamas fruktansvärda attack omfattas.

Precis som utrikesministern nämnde i sitt svar är fonden för brottsoffer någonting som Sverige har varit en kärngivare till och gett ett stort ekonomiskt stöd. Det är den typen av saker vi behöver fortsätta att stödja, och därför tycker jag att utrikesministern kan fundera på om vi inte ska öka det ekonomiska stödet till Internationella brottmålsdomstolen, ICC, och Internationella domstolen, ICJ.

De här två domstolarna skiljer sig lite åt; det vet alla i den här kammaren. ICC utreder alltså brott mot mänskligheten begångna av personer – i det här fallet diskuterar vi Benjamin Netanyahu och Yoav Gallant – medan ICJ tittar på frågan om folkmord, där Sydafrika har gjort en anmälan till domstolen. Vi behöver stödja de här två domstolarna. Båda ligger i Haag, heter nästan samma sak och är en del av det breda anslaget för att upprätthålla internationell rätt och se till att ansvarsutkräva både personer och stater för de brott mot mänskligheten eller de folkmord som de kan tänkas ha begått. Det är viktigt att Sverige som stat stöder det anslaget.

Jag hoppas att regeringen slutar gömma sig bakom olika typer av svaga och vaga uttalanden och i stället är väldigt tydlig både i det utrikesministern kallar ett kärnintresse, det vill säga att stå upp för internationell rätt, och i att politiskt stödja arbetet mot alla som hotar domstolarna. Man ska stödja domstolarna ekonomiskt men också ge domstolarnas arbete politisk legitimitet.

Anf. 30 MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Aldrig får man vara riktigt nöjd. Just när vi trodde att vi hade fått en ökad tydlighet från regeringens sida i den här frågan går utrikesministern upp i talarstolen och bidrar återigen till förvirringen.

Min enkla fråga var: Är Sverige som stat skyldig att gripa en person som misstänks för krigsbrott och antingen lagföra eller lämna ut vederbörande till Internationella brottmålsdomstolen? Är Sverige som stat skyldig att göra det?

Svaret på den frågan kan, eftersom vi är en ICC-stat, inte vara något annat än ja. Sverige som stat är skyldig att gripa en person som misstänks för krigsbrott i vårt land och antingen lagföra eller lämna ut vederbörande till domstol. Sedan har vi interna beslutsgångar här, både i rättsväsendet och i regeringen, men alla våra interna beslutsinstitutioner lyder ju under samma förpliktelse, nämligen den som är uttryckt i ICC-stadgan. När utrikesministern nu säger att hon inte vill föregripa någon beredning skapar hon så att säga återigen tvivel kring vad våra förpliktelser egentligen är.

Det här är inte oviktigt, utan det är extremt viktigt. När man är så här svajande eller mumlande riskerar det att tas upp av andra länder, vilket i sin tur riskerar en situation där man kan hänvisa till att det finns ett antal länder som inte alls tycker att de är skyldiga att ingripa om vi skulle få in en krigsförbrytare som vi skulle behöva ingripa mot. Då blir det plötsligt skönsmässigt, det vill säga att länder själva ska avgöra vem de ska ta och vem de inte ska ta.

Min fråga var: Är Sverige som stat förpliktigad att ingripa om vi har möjlighet att göra det? Där finns enligt mitt sätt att se det bara ett svar, och det är ja. Det vore bra om utrikesministern kunde klargöra den frågan i nästa inlägg.

Sedan tycker jag att det var ett bra och viktigt besked att Sverige stöder en blockeringsmekanism om det nu är så att USA kommer att rikta sanktioner mot Internationella brottmålsdomstolen. Det gör att vi kan medverka till att stärka och skydda ICC från sanktionerna genom den blockeringsmekanismen. Det är ett bra och välkommet besked – och nytt, ska jag också säga. Vi välkomnar verkligen det.

Det här är viktigt i sak, men det är också viktigt i en större helhet. Trumps angrepp på ICC är bara ett exempel på de utspel vi kommer att få se under de kommande åren. Vi har redan sett ett antal andra som är mycket uppseendeväckande, gällande Grönland, Panama och Kanada. Det här är alltså bara början.

Därför tror jag att det är väldigt viktigt att vi slutar låtsas att Trump är någonting han inte är. Trump är inte en demokrat i någon av ordets mening; Trump är en autokrat, alltså en person som vill samla all makt hos sig själv. Han är en person som inte bryr sig om vad andra säger och som inte drar sig för att hota människor eller stater för att få som han vill. Han har ingen respekt för demokratiska spelregler, ingen respekt för domstolar,

ingen respekt för andra stater, ingen respekt för folkrätten och ingen respekt för den regelbaserade världsordningen.

Ju fortare vi inser att det förhåller sig på det sättet, desto bättre förberedda tror jag att vi är på vad han kommer att hitta på framöver. Jag satt ju i regeringen senaste gången som Trump styrde, och vi hade ett antal ganska utmanande situationer i det läget.

Jag vill därför bara säga att det när sådant här händer är väldigt viktigt att man står på sig och inte tystnar – att man inte går undan, kryper bort i någon hörna och försöker att inte göra sig sedd. Det är viktigt att man i stället kliver fram och är beredd att tydligt försvara den regelbaserade världsordningen. Om vi inte gör det nu – framför allt Europa men naturligtvis även Sverige – kommer vi nämligen snart inte att ha någon regelbaserad världsordning kvar. Därför är det viktigt att vi är tydliga också i den meningen.

Anf. 31 JACOB RISBERG (MP):

Fru talman! Jag tackar utrikesministern för en del klargörande svar. Jag måste dock tyvärr hålla med de två föregående talarna om att det känns som att det luddades till lite i det andra svaret. Hur ställer sig regeringen egentligen till det här? Kommer man att gripa, utlämna eller lagföra Gallant, Netanyahu och Deif om de skulle komma till svenskt territorium? Det vore bra med ett tydliggörande.

Jag tycker att utrikesministern sa en hel del bra saker, bland annat att man inom EU försöker göra vad man kan för att mildra eventuella sanktioner från USA. Jag tycker att den blockerande stadgan är ett utmärkt exempel och hoppas att Sverige driver på för detta. Det får dock inte stanna där. Det måste utövas mer press på USA. USA:s kongress och president får inte komma undan med den här typen av sanktioner. Jag skulle gärna höra hur man kan sätta mer press på USA på det här området.

Frågan om hur man agerar gentemot Israel och Israels ambassadör här i Sverige blev lite obesvarad. Vad gäller Israels angrepp på ICC, och framför allt att man använder sig av Mossad för att angripa domstolen, skulle jag vilja veta hur regeringen tänker agera. Kommer man att kalla upp ambassadören och få ett klargörande om detta? Det är ett totalt oacceptabelt beteende. Man får inte angripa en oberoende domstol. På vilket vis tänker utrikesministern sätta press på Israel för att man inte ska stöta sig med ICC på det här viset?

Anf. 32 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V):

Fru talman! Jag tackar ministern för ytterligare svar.

Det råder som sagt ingen som helst tvekan om att allvarliga brott mot mänskligheten ägt rum i Gaza. Det råder heller ingen tvekan om vem som bär ansvaret. Självklart måste brotten mot krigets lagar och mot folkrätten noggrant utredas och få konsekvenser. Håller ministern med om domstolens beslut att Israel begått krigsförbrytelser och brott mot mänskligheten i Gaza? Jag skulle vilja ha ett svar på det. 45 000 döda, varav en majoritet är kvinnor och barn, är ett tydligt exempel.

Anser ministern att Netanyahu och Gallant ska arresteras om de kommer till Sverige? Ja eller nej? Det räcker inte att bara hänvisa till domstolen – jag vill höra ministrarnas ståndpunkt här.

Prot. 2024/25:62
24 januari

Svar på
interpellationer

Om den internationella rättens principer ska kunna upprätthållas är det centralt att demokratiska stater som Sverige agerar när krigsförbrytelser och brott mot mänskligheten begås. Att de ansvariga ställs till svars är oerhört viktigt. Det får inte finnas någon fristad för dem som begår krigsförbrytelser och brott mot mänskligheten, oavsett om de heter Putin eller Netanyahu. Det får inte råda någon tvekan om var Sverige står i denna viktiga fråga. Vi är helt enkelt skyldiga att följa Romstadgan och arrestera de här personerna om de kommer till Sverige.

Skyddet av Internationella domstolen är naturligtvis oerhört viktigt. De internationella domstolarna är ju en del av folkrätten. Det internationella regelverk som världens länder kom överens om efter andra världskriget är nu under hot, kanske framför allt på grund av Trumps agerande men också från Ryssland och Kina.

Det är bra att det pågår arbete i EU, som ministern talade om, men mer behöver göras. Tydligare press måste sättas på framför allt USA. Kommer ministern att agera för att öka stödet till de internationella domstolarna? De behöver mer resurser.

Anf. 33 PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Ska vi fullfölja det som är naturligt enligt det internationella regelverk som vi själva har ställt oss bakom? Kommer vi att arrestera dessa personer om de besöker Sverige? Det borde inte vara svårt att säga ja, för det är konsekvensen av det regelverk som vi själva har skrivit under. Här skulle ministern i sitt nästa inlägg kunna rehabilitera sig genom att tydligt säga ja. Den chansen finns.

Jag lade märke till att frågan om proportionaliteten inte kommenterades i ministerns förra inlägg. Jag räknade upp en lång rad siffror – 46 913 döda, 110 750 skadade och så vidare. Det är hemska siffror och en eländig statistik. Det är ett fruktansvärt dödande som har ägt rum här. Anser ministern att detta stämmer med proportionalitetsprincipen? Det är viktigt att få det utrett.

Ministern hade heller ingen kommentar till uttalandet om en förhandlad tvåstatslösning. Mitt intryck är att detta är med i alla möjliga anföranden som en rad, men sedan säger man inget mer. Finns det någon strategi? Diskuteras det någon strategi? Hur tänker man gå till väga? Eller är det här bara ord som inte har någon betydelse i praktiken?

När det gäller internationell lag och rätt och de institutioner som ska upprätthålla detta måste man hela tiden vara mycket tydlig. Det här systemet är under ständig attack, inte minst genom den attack som Ryssland riktade mot Ukraina och genom det pågående kriget. Då kan man inte ha olika måttstockar, utan brott mot internationell lag och rätt måste hanteras på samma sätt och med samma tydliga uttalanden oavsett vem som begår dem. Därför är regeringens tystnad om exempelvis bosättningspolitiken anmärkningsvärd.

Anf. 34 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! Kraven på respekt för folkrätten, inklusive den internationella humanitära rätten, har varit och fortsätter att vara något som Sverige betonar gentemot Israel. Sverige har bland annat varit tydligt med att Israel måste göra mer för att följa den internationella humanitära rättens regler

om att skydda den civila befolkningen och att Internationella domstolens beslut om provisoriska åtgärder, som är juridiskt bindande, ska efterlevas.

Min och regeringens övertygelse är att vi har störst möjlighet att påverka när vi agerar tillsammans med andra. Vi har tät dialog inom EU och med andra likasinnade länder om hur respekten för den internationella humanitära rätten på bästa och mest effektiva sätt kan säkerställas.

Det är dock inte den svenska regeringens, eller min, uppgift att avgöra om överträdelser av den internationella humanitära rätten begås i individuella fall. Ytterst vilar ansvaret för att upprätthålla respekten för det internationella regelverket på rättsliga institutioner. Såväl Internationella brottmålsdomstolen som Internationella domstolen har pågående utredningar med bäring på Israels krigföring, och det vore fel av mig att föregripa dem. Frågan om proportionalitet är bärande i internationell rätt, men det är domstolarna som uttolkar detta – inte jag eller regeringen.

Låt mig också uppmärksamma den vapenvila som nu har trätt i kraft i Gaza. Den är mycket välkommen. Nu kan äntligen delar av gisslan återförenas med sina familjer. Det är helt centralt att vapenvilan mildrar det ofantliga lidande som civilbefolkningen i Gaza lever under och att tillträdet för humanitär hjälp ökar. En vapenvila är också en förutsättning för en förhandlad tvästatslösning.

I mitt första svar var jag tydlig med att samtliga parter till ICC:s stadga, Romstadgan, är skyldiga att samarbeta med domstolen, även när det gäller verkställande av arresteringsorder. Detta inkluderar Sverige. Håkan Svenneling sa att han och Vänsterpartiet självklart står bakom domstolarnas och myndigheters självständighet och oberoende. Men hans yttranden i den här debatten, liksom yttrandena från ledamöterna från Socialdemokraterna och Miljöpartiet, vittnar om att detta faktiskt inte stämmer. Det de kräver av mig i denna debatt är att jag ska tala om för Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten vilka beslut dessa myndigheter ska fatta. Om jag hade gjort det hade risken för KU-anmälan varit överhängande.

Därför konstaterar jag och regeringen att vi ska leva upp till våra åtaganden om frågan någon gång landar på vårt bord. Men för att den eventuellt ska göra det – i en hypotetisk situation – förutsätts ett antal självständiga beslut av självständiga myndigheter. Jag kan och får inte föregripa dessa.

Morgan Johansson sa att Trump inte är någon demokrat. Det är ju en väldigt tur att det inte är Morgan Johansson som är utrikesminister i denna mycket svåra tid, då vi ska navigera i en väldigt svår säkerhetspolitisk miljö. Samarbetet med USA kommer fortsatt att vara väldigt viktigt.

Magdalena Andersson valde redan innan valet sin kandidat. Det var en kandidat som förlorade i ett demokratiskt val. USA, världens mäktigaste nation, har en demokratiskt vald ledare. Det är Sveriges och regeringens skyldighet att utveckla samarbetet med USA i enlighet med svenska intressen.

Anf. 35 HÅKAN SVENNELING (V):

Fru talman! Från oppositionens sida trodde vi nog ett tag i dag att vi hade tagit ett steg framåt. Men känslan när vi går härifrån i dag är att vi tog ett steg framåt och sedan ett steg tillbaka.

Prot. 2024/25:62
24 januari

Svar på
interpellationer

När ICC:s arresteringsorder kom såg vi hur andra utrikesministrar klade av att uttala sig i enlighet med internationell rätt att Benjamin Netanyahu och Yoav Gallant borde arresteras och ställas inför rätta för de anklagelser som de är anklagade för och därigenom få en rättvis rättegång inom ramen för internationell rätt.

Det är allvarliga saker vi talar om. Vi talar om misstankar gällande krigsbrott genom svält som vapen och brott mot mänskligheten genom mord, förföljelse och andra omänskliga handlingar. Vi talar om att 1,9 miljoner palestinier är på flykt och att runt 50 000 människor har dödats – sannolikt ännu fler för att vi inte har hittat dem under de ruiner där de ligger begravda. Det gör att vi kräver den tydlighet som vi nu saknar från regeringens sida.

Utrikesministern nämnde den dom som Internationella domstolen, ICJ, har kommit med. Här påpekade vi från oppositionen senast i går att vi behöver en analys från regeringen om vad domen innebär. Annars riskerar Sverige som stat att bidra till Israels ockupation av Palestina, en ockupation som måste ta slut omgående.

Till det kommer nu att det är vapenvila. Det är väldigt välkommet. Jag är glad att utrikesministern nu välkomnar det. Hon verkar också ha svängt om att det ska vara en permanent vapenvila.

Nu behövs återuppbyggnad. Det behövs en Marshallplan eller en al-Shifa-plan, för att nämna det sjukhus som har bombats väldigt kraftfullt. Det behövs hjälp till svenskar som befinner sig i Gaza, och det behövs medicinsk evakuering av patienter från Gaza. Det är punkter som regeringen ännu inte har tagit tag i.

Anf. 36 MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Nej, vi har inte krävt att utrikesministern ska säga vad en domstol eller poliser ska göra. Vi har krävt att Sverige som stat ska ta sina förpliktelser på allvar. Utrikesministern måste kunna uttrycka att Sverige i vissa situationer är skyldigt att göra det som åligger oss enligt den stadga som vi har skrivit på.

Här är det solklart så att Sveriges skyldighet som ICC-land är att gripa den person som det finns en arresteringsorder mot och att antingen lagföra vederbörande eller lämna ut honom till ICC-domstolen.

Om vi svajar i den frågan kommer alla andra länder också att svaja. Då bildar man en folkrätt som i sin tur kommer att innebära att man underminerar Internationella brottmålsdomstolen. Vi kommer att hamna på en lista över länder som inte kan svara klart ja eller nej på frågan huruvida vi griper krigsförbrytare. Det är i grunden väldigt oroväckande.

Vi måste i det läge som nu uppkommer göra allt vi kan för att skydda Internationella domstolen, för den kommer att angripas. Vi måste också i Israelfallet verka för att ICC nu när det finns vapenvila kan komma in i Gaza så att man kan samla bevis för vad som verkligen har hänt i Gaza och därmed kan bygga sina ärenden.

Sedan väljer utrikesministern att ta en diskussion med mig om Trump och huruvida han är demokrat eller inte. Trump är en person som inte erkände sig besegrad i ett val. Trump är en person som precis har släppt ut 1 500 högerextrema våldsverkare som stormade kongressen i syfte att döda en del av kongressledamöterna, inklusive Trumps egen vicepresident Mike Pence.

Min enkla slutsats är att så beter sig inte en demokrat. En demokrat beter sig inte heller på det sätt som vi har sett de senaste dagarna genom att hota andra länder och att fullständigt undergräva den regelbaserade världsordningen.

Prot. 2024/25:62
24 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 37 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! Nu blev det jobbigt för Morgan Johansson. Nu säger han att han inte alls har uppmanat mig att tala om för självständiga myndigheter vilka beslut de ska fatta. Det är precis det som han och hans kollegor på vänstersidan i den här debatten har gjort. Jag och regeringen står fast. Vi betraktar våra självständiga myndigheter som just självständiga. Vi kommer att fortsätta att respektera det.

För det fall det skulle uppstå en situation som aktualiserar de frågor som vi har diskuterat i den här debatten kommer det att behöva fattas ett antal självständiga beslut av självständiga myndigheter. De tänker jag inte föregripa, trots uppmaningar från oppositionen. Däremot konstaterar jag, precis som jag har gjort tidigare i den här debatten, att Sverige är skyldigt att samarbeta med domstolen, inklusive när det gäller verkställande av arresteringsorder.

Nej, jag valde inte att ta upp debatten om huruvida Trump är demokrat eller inte. Det var Morgan Johansson som i debatten påstod att Trump inte var en demokrat.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2024/25:299 om förbudet av UNRWA

Anf. 38 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! Jacob Risberg har frågat mig hur jag verkar för att stoppa förbudet av UNRWA innan det är för sent, hur jag verkar för att få till stånd en rättvis och hållbar tvåstatslösning och om jag ser att ett slut på ockupationen är nödvändig för att detta ska bli verklighet, samt hur jag ser på det israeliska och palestinska civilsamhällets roll på vägen mot en rättvis och hållbar fred.

Regeringen har vid flera tillfällen kritiserat de israeliska lagförslagen om UNRWA, som bland annat riskerar att göra det näst intill omöjligt för organisationen att verka i Gaza. Regeringen har påpekat att lagarna kan komma i konflikt med Israels folkrättsliga skyldigheter. Israel har ett särskilt ansvar enligt den internationella humanitära rätten för att civilbefolkningens behov tillgodoses i Gaza. Regeringen förväntar sig att UNRWA, i likhet med andra FN-organisationer, skyddas och respekteras i linje med internationella förpliktelser. Vi har, i våra egna kontakter och tillsammans med övriga nordiska länder och med EU, uppmanat Israel att säkerställa fortsatt humanitärt tillträde för humanitära aktörer såsom UNRWA.

Regeringen står helt och fullt bakom Internationella domstolens rådgivande yttrande från den 19 juli 2024. En hållbar fred mellan Israel och Palestina måste bygga på en förhandlad tvåstatslösning i enlighet med folkrätten, och därmed också ett slut på ockupationen. Regeringen stöder EU:s och FN:s arbete för att få till stånd en trovärdig process för en två-

statslösning och står i nära kontakt med likasinnade och företrädare från regionen. Regeringen har därtill varit en drivande kraft för införandet av sanktioner mot extremistiska bosättare och stöder arbetet för att reformera och stärka den palestinska myndigheten.

Den övergripande inriktningen för Sveriges bistånd till Palestina är att bidra till en fredlig utveckling genom att främja de långsiktiga förutsättningarna för en framförhandlad tvåstatslösning i enlighet med folkrätten. I detta har bland annat det palestinska och israeliska civilsamhället en viktig roll att spela.

Anf. 39 JACOB RISBERG (MP):

Fru talman! Tack, utrikesministern, för att du kommer och tar den här interpellationsdebatten med oss! Det blir väldigt intressant att höra vad du har att säga i de här frågorna. Det är såklart en väldigt bred frågeställning. Vi skulle kunna debattera detta en hel eftermiddag, känns det som.

I oktober 2024 röstade Israel igenom två lagändringar som kommer att stoppa UNRWA från att verka i Gaza, på Västbanken och i östra Jerusalem från och med torsdag i nästa vecka. Det är ett beslut som kommer att få förödande konsekvenser om det genomförs, och klockan tickar verkligen.

UNRWA står för 80 procent av all nödhjälp som når civilbefolkningen i Gaza. Det finns i dagsläget inga andra alternativ som kan ersätta FN-organets infrastruktur och kapacitet. Det har vi även sett efter det eldupphör som infördes i söndags.

Tystnaden från omvärlden om beslutet skapar också ett farligt prejudikat för andra konflikter. Den signalerar att regeringar kan avlägsna en obekväm FN-närvaro utan konsekvenser. Därtill bygger beslutet på fysiska och byråkratiska hinder som Israel infört för att begränsa mängden bistånd som når Gaza och motsäger öppet Israels påstående om att man underlättar humanitär hjälp till området.

Regeringen har uttryckt en oro över förbudet samt i december röstat för en FN-resolution där det krävdes att lagen skulle upphävas, men man har inte med några andra åtgärder mot Israel följt upp denna resolution. Man har varken fördömt förbudet eller kallat upp Israels ambassadör, vilket jag tycker är märkligt. Det är ett alldeles för svagt agerande.

Vi ser det som nödvändigt att vidta ännu skarpare åtgärder för att få fram en permanent vapenvila, inte bara en tillfällig, och för att stödet ska komma fram. Det är hög tid att pausa associeringsavtalet med Israel. EU bör också införa handelssanktioner och ett vapenembargo. Detta är dock ingenting som vår regering till dags dato står bakom, trots att situationen fortsätter att förvärras.

Regeringen har också i sin nya strategi för Mellanöstern från årsskiftet stoppat allt stöd till en rad MR-organisationer, både israeliska och palestinska, samt Ekumeniska följeslagarprogrammet.

I skuggan av kriget i Gaza har våldet på Västbanken ökat markant, och vi har sett en ännu större ökning efter eldupphöret i söndags. Över 50 palestinska samhällen har tömts på grund av bosättares våld, och minst 41 nya israeliska bosättarutposter har tillkommit.

Regeringens politiska stöd till Israels regering formar tydligt både utrikes- och biståndspolitik, vilket inte bara spär på det akuta lidandet i Gaza utan också direkt motarbetar möjligheten till den tvåstatslösning man säger sig stå bakom. I regeringens strategi för Mellanöstern nämns två-

statslösningen upprepade gånger, men ockupationen nämns inte en enda gång.

Miljöpartiet ser det som av yttersta vikt att ge stöd till både palestinska och israeliska freds- och människorättsorganisationer, samt naturligtvis till UNRWA. De är de enda som kan motverka den enorma splittring som kriget skapar mellan israeler och palestinier. De är helt centrala för att vi ska kunna en rättvis och hållbar tvåstatslösning.

Med anledning av detta undrar jag fortfarande, för det känns inte som att vi har fått svar: Hur verkar statsrådet för att stoppa förbudet mot UNRWA? Har man över huvud taget diskuterat alternativen med den israeliske ambassadören och hur Israel tänker sig att fylla detta vakuum? Utrikesministern säger ändå i sitt svar att Israel har ett ansvar för civilbefolkningen, men hur tar det sig uttryck? Hur verkar statsrådet för att få till stånd en rättvis och hållbar tvåstatslösning? Ser statsrådet att ett slut på ockupationen är nödvändigt för att en sådan ska bli verklighet? Och hur ser statsrådet på det israeliska och palestinska civilsamhällets roll på vägen mot en rättvis och hållbar fred?

Anf. 40 HÅKAN SVENNELING (V):

Fru talman – och välkommen in i debatten, herr talman! Biståndsorganisationen för att stödja de palestinska flyktingarna, UNRWA, bildades av FN:s säkerhetsråd genom resolution 302 för väldigt länge sedan. Det var efter att det som kallas al-nakba skedde, där palestinier fördrevs från sina hem i det som i dag är Israel till Västbanken, Gaza och andra stater runt omkring.

Resolution 302 pekar ut att UNRWA ska bistå med utbildning, sjukvård och annat stöd till de palestinska flyktingarna i hela Mellanöstern. Det är en av de viktigaste resolutionerna för att bidra till framtidstro och framtidshopp för de palestinska flyktingarna. Resolutionen var så tidig att andra FN-organ som vi i dag känner till som hjälper flyktingar inte ens fanns på plats. Det är därför Palestina har den här unika lösningen.

Sedan dess har vi genom årtiondena hört desinformation från Israel och från den svenska högern om UNRWA – att det skulle vara en terrororganisation och allt möjligt annat. Desinformation på desinformation har kommit, som sedan visat sig inte stämma.

Nu har vi genomlevt över 470 dagar av krig och folkmord i Gaza och dessutom en blockad av Gaza. Det är, som vi precis diskuterade, detta som utreds av Internationella brottmålsdomstolen som brott mot mänskligheten och av Internationella domstolen som folkmord.

Blockaden betydde att man stoppade UNRWA:s möjligheter att verka i Gaza, stoppade leveranser till och från Gaza och medvetet skapade svält. Nu har vi fått en lag från Israels sida som träder i kraft om bara sex dagar, där man stoppar UNRWA från att verka på israeliskt territorium.

Ja, regeringen har varit tydlig i sin kritik mot denna lag. Det är någonting som jag har välkomnat och i grunden tycker är bra. Det som dock förvånar mig är att regeringen bestämmer sig för att stoppa allt stöd till UNRWA. Man går från att Sverige under lång tid har varit en av de största givarna till UNRWA till att nu ge 0 kronor i stöd. Det gör man med motiveringen att lagen kommer att hindra UNRWA från att verka. Man bestämmer sig alltså för att redan följa lagen som man ändå har kritiserat.

Prot. 2024/25:62
24 januari

Svar på
interpellationer

Det konstiga med detta är att man gör det trots att UNRWA kan verka i de grannländer där de palestinska flyktingarna finns och får utbildning och sjukvård utan att mötas av Israels bomber eller svält.

Jag tror att vi i denna debatt inte kommer att få höra de verkliga skälen till att regeringen agerar på det här sättet. Jag tror att vi får titta på andra riksdagsledamöter från högern som inte är här i Sveriges riksdag och debatterar i dag och som inte vill säga vilka de verkliga skälen är. De som har köpt den israeliska desinformationen, som i åratal har samarbetat med organisationer som NGO Monitor för att smutskasta UNRWA och som år ut och år in har krävt att Sverige ska avsluta stödet till UNRWA sitter i dag och gömmer sig bakom Maria Malmer Stenergård och är nöjda med det här beslutet. De tycker att allting är kanon. Men de tar inte debatten här i riksdagens kammare, för det är inte en debatt de vill ha.

Det gör att vi står här med en regering som säger att man stöder UNRWA och gärna leder möten i FN om UNRWA men som i slutändan, när det är dags för utbetalning till UNRWA:s konto, väljer att inte skicka några pengar alls. Det gör att man krossar palestinsk sjukvård och palestinska drömmar på ett sätt vars like vi aldrig har sett.

Anf. 41 MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Tack till interpellanterna för initierandet av den här debatten!

Beslutet att dra in allt kärnstöd till UNRWA från Sveriges sida är ett katastrofalt beslut. Det påstås ibland att andra organisationer kan kliva in i stället för UNRWA – World Food Programme, Unicef och andra FN-organisationer. Sanningen är dock att ingen av dessa FN-organisationer, eller Röda Korset som det ibland också hänvisas till, säger att de klarar den här uppgiften utan UNRWA:s stöd i botten. Man behöver den infrastruktur som UNRWA har, med sina 30 000 medarbetare, för att kunna få ut humanitär hjälp.

Det är ett katastrofalt beslut. Det innebär att man försvagar UNRWA när man i stället borde ge allt stöd till UNRWA. Det innebär också att Sverige bryter mot FN-linjen. Att ett land säger att man inte längre tänker samarbeta med en FN-organisation innebär egentligen att man bryter mot FN-stadgan. Här faller Sverige plötsligt in i en sådan linje och bryter mot FN-linjen.

Man bryter också mot EU-linjen. EU har uttalat ett starkt stöd för UNRWA framöver.

Sanningen är att man till och med bryter mot sin egen politik. Bara någon vecka innan man beslutade att dra in pengarna hade man röstat för en FN-resolution där man just förklarade att UNRWA var oundgängligt för att klara de här uppgifterna. Det är ett obegripligt beslut, och det är ett katastrofalt beslut.

Regeringen säger att det kommer att bli problem att få in hjälp via UNRWA till följd av den nya lagstiftningen. Ja, det kommer det att bli. Just därför måste regeringen tillsammans med andra länder göra allt man kan för att ändra på lagstiftningen. Men då glömmer man också bort att UNRWA är verksam inte bara i Palestina utan även i Jordanien, Libanon och många andra områden. När man drar undan kärnstödet försvagar man också UNRWA:s arbete i Jordanien, Libanon och alla andra länder.

Inför beslutet att dra in kärnstödet till UNRWA, hade regeringen någon som helst kontakt med Jordaniens regering? Jag vet att när regeringen förra gången övervägde att dra in stödet, för ett år sedan, kom det en stark reaktion, inte minst från Jordanien, som har miljontals palestinska flyktingar på sitt område och där UNRWA är helt avgörande för att palestinierna ska överleva och för skolor, hälso- och sjukvård och annat som UNRWA bedriver. Hade regeringen någon som helst kontakt med de länder där UNRWA bedriver verksamhet?

Vad var det som egentligen hände från det att Sverige röstade för en FN-resolution där man backar upp UNRWA och hävdar att UNRWA är avgörande för att få ut humanitär hjälp till det att man kom med det plötsliga och mycket överraskande beslutet att dra in allt kärnstöd till UNRWA?

Anf. 42 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret, och jag tackar Jacob Risberg för en viktig interpellation.

Vi gläds alla åt den vapenvila som äntligen kommit till stånd i Gaza, men facit för kriget är katastrofalt och hjälpbehoven är enormt svåra att överblicka och ta in. Det är över 45 000 döda, varav en majoritet är kvinnor och barn. Tusentals är skadade, många för livet. Tusentals barn är traumatiserade. Hus, skolor och sjukhus ligger i ruiner. Hjälpbehoven är enorma och kommer att vara så under lång tid.

UNRWA är den organisation som har FN:s uppdrag att skydda palestinska flyktingar och som har personal, kapacitet och förmåga att nå ut på marken. Andra organisationer på plats är beroende av UNRWA för att nå ut.

Ministern svarar att regeringen vid flera tillfällen har kritiserat de israeliska lagförslagen om UNRWA, som bland annat riskerar att göra det näst intill omöjligt för organisationen att verka i Gaza. Regeringen förväntar sig att UNRWA, i likhet med andra FN-organisationer, skyddas och respekteras i linje med internationella förpliktelser.

Det här låter såklart jättebra. Sverige var dessutom med och fattade beslut i FN:s generalförsamling den 19 december om att UNRWA är oersättligt, måste ha medlemsstaternas stöd och utgör ryggraden för alla humanitära insatser i Gaza. Men några veckor senare avslutar regeringen allt stöd till UNRWA – till den organisation som regeringen ansåg vara oumbärlig några dagar tidigare.

Regeringens agerande är obegripligt, inkonsekvent och katastrofalt. Att stoppa stödet till UNRWA är att helt gå i den israeliska fällan och bidra till Israels angrepp på FN och folkrätten. Det är uppenbart att Sveriges regering hellre lyssnar på Israels smutskastningskampanj än på seriösa forskare och FN.

UNRWA fick sitt uppdrag av FN:s medlemsstater 1949, och man driver i dag skolor, primärhälsovård och nödhjälp för palestinska flyktingar i Gaza, i östra Jerusalem, på Västbanken samt i Libanon, Syrien och Jordanien. Det är en väl fungerande organisation, och den har en viktig stabiliseringsseffekt inte minst i Gaza.

Kritiken mot UNRWA startade långt innan kriget i Gaza och syftar i själva verket till att bli av med den för Israel besvärande flyktingfrågan. Om UNRWA försvinner hoppas Israel att man kan trola bort flyktingfrågan och de palestinska flyktingarnas rätt att återvända, trots att Israel enligt FN-stadgan är skyldigt att skydda UNRWA:s personal.

Nu har Sverige alltså avslutat stödet till UNRWA, och man bidrar på det sättet till Israels angrepp på FN, UNRWA och folkrätten. Vilka källor har regeringen använt när man fattade beslutet att dra tillbaka stödet till UNRWA när man inte verkar lita på etablerade forskare som de inom International Crisis Group eller Raoul Wallenberg-institutet eller vad oberoende utvärderingar säger om att UNRWA är viktigt och oumbärligt?

Ministern säger dessutom att Sverige står bakom en tvåstatslösning, och det är bra. Regeringen har dock tagit bort strategin för Palestina och ersatt den med en Mellanösternstrategi. Där nämns inte Israels ockupation över huvud taget.

Om en tvåstatslösning ska bli möjlig måste ockupationen upphöra. Varför nämns inte Israels ockupation i strategin? Dessutom dras stödet in till palestinska och israeliska MR-organisationer, inklusive den svenska delen av Ekumeniska följeslagarprogrammet. Det är organisationer som genom sitt arbete bidrar till en tvåstatslösning. Det är också både felaktigt och kontraproduktivt om vi menar allvar med att stå upp för en fredlig tvåstatslösning.

Jag menar att den svenska regeringen måste hålla fast vid sina tidigare ställningstaganden i FN och återuppta stödet till UNRWA samt till övriga organisationer som arbetar med frågor om mänskliga rättigheter i Palestina och Israel.

Anf. 43 PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Även om man muntligen har försökt ge en bild av att man stöder UNRWA har man i praktiken gått Israels önskemål till mötes genom att ta bort pengarna. Det är den enda slutsatsen som kan dras, det vill säga att man har gett en bild utåt och sedan kommer man med en helt annan bild.

UNRWA är en organisation som bedriver verksamhet inte bara på palestinska områden utan också i Libanon, Syrien och Jordanien. Att ta bort pengarna kommer att slå brett mot verksamheten. Det är ett sätt för Israel att underminera verksamheten, och på det sättet regeringen agerar spelar man med i den rätt eländiga pjäsen. Vem är det som bestämmer i UNRWA-frågorna? Är det den svenska regeringen eller någon annan?

Jag har tidigare tagit upp tvåstatslösningen, och jag har frågat hur strategin egentligen ser ut. Jag förstår att detta måste ske i en bredare kontext, men den svenska regeringen kan vara aktiv. En gång i tiden var socialdemokratiska regeringar aktiva i frågan. Arbeiderpartiet i Norge gjorde stora insatser. Det ledde till att man så småningom tillsammans med andra banade väg för det som senare blev en överenskommelse, som i förlängningen skulle kunna leda till en tvåstatslösning där både Yassir Arafat och Yitzhak Rabin var med.

Hur ser regeringens strategi ut på den här punkten, mer än att man omnämner den med en mening i anföranden i olika sammanhang? På fråga säger man att man måste vara fler med en hänvisning till EU. Hur ser det ut?

Är man beredd att i någon mening sätta press på Israel, som har sagt nej till en tvåstatslösning? Hur ser den pressen ut? Är man beredd att på något sätt stärka den palestinska myndigheten, som egentligen är den myndighet på den palestinska sidan som har mandat att driva den typen av processer? Hur ska vi se på förhållandet att det råder vapenvila och att det sedan direkt efteråt utförs en omfattande militär operation i Jenin som bidrar till nya flyktingar, förstör infrastruktur och skapar oro och stora problem? Vad är fortsättningen på detta?

Hur ser regeringen på bosättningarna? Det finns i dag 750 000 bosättare, om man lägger ihop östra Jerusalem och Västbanken. Om man ska gå på internationell rätt i ett avtal ska Israel lämna alla dessa bosättningar. Då ska bosättningarna avskaffas genom att de från början strider mot internationell lag. Man får inte bygga sådana på ockuperat område. Det är tydligt. Hur ser regeringen på den frågan?

EU har diskuterat handelssanktioner mot Israel. Hur ser regeringen på det? Någonstans måste världen börja sätta press på Israel, också i mer konkret mening. Det finns gränser för olika typer av ageranden och brott mot internationell lag och rätt. Dessa bara pågår och pågår, och ingen säger någonting.

När katastrofen inträffade i Gaza och med Hamasattacken mot kibbutzerna började man prata lite försiktigt om en tvåstatslösning. Men jag ser ingen strategi någonstans. Jag ser inget genomtänkt agerande.

Anf. 44 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr talman! Regeringen välkomnar som sagt beskedet om en vapenvila i Gaza. Den innebär bland annat att delar av gisslan frisläpps, och den stakar ut vägen mot ett mer varaktigt slut på stridigheterna. Det är nu avgörande att överenskommelsen genomförs och att den också bidrar till att lätta det enorma lidandet hos civilbefolkningen i Gaza och till ett avsevärt förbättrat humanitärt tillträde.

De första dagarnas ökade humanitära leveranser är ett mycket välkommet och välbehövligt steg. En vapenvila är också en förutsättning för steg mot en framförhandlad tvåstatslösning. Sverige står redo att stötta de humanitära ansträngningarna för att kraftigt öka införseln av livräddande förnödenheter till civilbefolkningen.

Efter det 15 månader långa kriget är den humanitära situationen i Gaza bortom katastrofal. Sedan oktober 2023 har regeringen ökat stödet till den humanitära responsen i Gaza med över 630 miljoner kronor. Regeringen beslutade i december att kraftigt stärka sin beredskap att utbetala humanitärt stöd under året genom att avsätta ytterligare 800 miljoner kronor för den humanitära krisen i Gaza och regionen.

Därtill fortsätter det svenska stödet i Gaza genom omfattande kärnstöd till ett antal centrala humanitära aktörer. Det är ett flexibelt stöd som betalas ut tidigt på året för att de humanitära aktörerna snabbt ska kunna trappa upp responsen där det behövs som mest. På så vis kan regeringen i löpande dialog med våra partner säkerställa att det svenska stödet utformas på bästa sätt för att lindra lidandet hos nödställda civila och möta de enorma akuta behoven på marken både i Gaza och på Västbanken, inklusive östra Jerusalem, och i andra delar av regionen.

Regeringen ser löpande över våra samarbetspartner och analyserar våra arbetssätt för att utforma svensk biståndspolitik på bästa sätt. Regeringen

har valt att kanalisera det kraftigt ökade stödet i regionen genom andra aktörer än UNRWA. Det allra viktigaste just nu är att hjälp och livräddande förnödenheter verkligen når fram till civilbefolkningen i nöd.

När det gäller UNRWA noterar jag att vi har en tämligen svartvit position, men det går alltså att hålla två saker i huvudet samtidigt. I fråga om de israeliska lagförslagen om UNRWA, som riskerar att göra det näst intill omöjligt för organisationen att verka i Gaza, vill jag återigen betona att regeringen står fast vid vår kritik mot förslagen. Och regeringen har i egna kontakter och tillsammans med övriga nordiska länder och med EU uppmanat Israel att säkerställa fortsatt humanitärt tillträde för UNRWA.

Jag har också personligen tagit upp det här med Israels utrikesminister Gideon Sa'ar. Och som svar på Morgan Johanssons fråga: Ja, jag hade också kontakt med Jordaniens utrikesminister Safadi i samband med att det här beslutet fattades.

Å ena sidan står vi alltså benhårt fast vid vår kritik, å andra sidan vill vi på allra bästa sätt säkerställa att hjälpen – och den är omfattande från Sveriges sida – når fram till den lidande civilbefolkningen så gott det bara går.

När det gäller konkreta steg för en tvåstatslösning är regeringen övertygad om att en hållbar fred mellan Israel och Palestina måste bygga på en sådan. Regeringen stöder EU:s och FN:s arbete för att få till stånd en trovärdig process och står i nära kontakt med likasinnade och företrädare för regionen. Jag har haft möten med utrikesministerkollegor från både Israel och Palestina men också från Jordanien och Egypten för att både framföra vår syn och ta del av deras bedömningar. Frågan står också ständigt på dagordningen för EU:s utrikesministermöten.

Regeringen har därtill varit en drivande kraft för införandet av sanktioner mot extremistiska bosättare och stöder arbetet för att reformera och stärka den palestinska myndigheten. Genom biståndet skapas möjligheter för att ge stöd för en långsiktigt hållbar tvåstatslösning och för att motverka våldsbejakande extremism. Gemensamma diplomatiska ansträngningar, bland annat med regionala aktörer, är och förblir viktiga för att motverka ytterligare eskaleringar.

Regeringen kommer att fortsätta verka för en tvåstatslösning också konkret och gör det tillsammans med andra.

Anf. 45 JACOB RISBERG (MP):

Herr talman! Tack, utrikesministern, för en del svar! Men det känns fortfarande som att en del frågor hänger i luften.

Jag vill först och främst tacka för det extra humanitära stöd som regeringen faktiskt har skjutit till. Det är välbehövligt. Det kommer sent, men det är bra. Det kommer dock inte på något vis att bidra till en hållbar lösning på själva konflikten. Det är det jag vill prata lite mer om just nu.

Det har påpekats av andra här i kammaren att regeringen säger en sak och gör en annan, särskilt när det kommer till synen på UNRWA. Det är inte bara i Gaza, på Västbanken och i Israel som UNRWA är aktiva, utan det gäller också i framför allt Libanon, Syrien och Jordanien, där mer än 3 miljoner palestinska flyktingar befinner sig.

Vad är tanken? Vem ska ta hand om dessa palestinska flyktingar när Sverige drar in stödet till UNRWA? Vad har man tänkt där? Det handlar

inte bara om humanitärt stöd. Det handlar faktiskt om utbildning, skola, sjukvård och så vidare.

Det är lite grann av kirurgisk precision i fråga om vilka organisationer som regeringen tar bort stödet till. Det är inte bara UNRWA och följeslagarprogrammet, utan det är också åtta palestinska och israeliska MR-organisationer, alla de organisationer som Israel har varit ute och kritiserat. Precis de organisationer som Israel inte tycker om går regeringen efter och avslutar stödet till. Det känns som mer än ett sammanträffande. Det är ett konstigt sammanträffande.

Den efterlängtnade vapenvilan, som kom i söndags, var nödvändig. Och vi har sett att det har kommit in betydligt mer humanitärt stöd till Gaza. Det är efterlängtad och väldigt välbehövligt.

Samtidigt har vi sett ett enormt ökat våld på Västbanken de senaste dagarna. Det ryktas att det är en eftergift till de mest högerextrema i den israeliska regeringen. Man tillåter ökat våld, och man har satt byar och hus i brand. Till och med israeliska militären har slagit till på en del ställen.

Det är då vi måste öka stödet till civilsamhället på marken. Vi måste öka stödet till det palestinska och det israeliska civilsamhället. Vi måste se till att följeslagare från runt om i världen finns på plats och bevakar och kan rapportera om det här.

Man kan se behovet av det här stödet och betydelsen av de här organisationerna. I ett upprop i Svenska Dagbladet i början av året berättade en rad israeliska organisationer just hur pass viktigt stödet till det israeliska och det palestinska civilsamhället är. Backa inte på det!

Det har sagts tidigare att UNRWA är dysfunktionellt. Men rapport efter rapport och undersökning efter undersökning visar att UNRWA håller hög kvalitet i det arbete man gör och är väldigt kostnadseffektivt.

Sedan handlar det om den långsiktiga frågan och det uttalande som kom från ICJ, Internationella domstolen, i juli förra året. Regeringen säger att man stöder domstolens vägledande utlåtande. Men man har inte besvarat FN:s generalsekreterares förfrågan om vilka åtgärder man vidtagit för att implementera slutsatserna i utlåtandet, det vill säga hur den svenska regeringen tänker leva upp till de vägledande utlåtanden som ICJ gjorde i juli. Det skulle jag gärna vilja höra någonting om.

Slutligen: Har utrikesministern kallat upp ambassadören för att få svar på hur det är tänkt att den humanitära hjälpen ska komma fram? Man pratar om Israels ansvar för området. Men har man krävt svar på hur det här ska fungera i praktiken?

Anf. 46 HÅKAN SVENNELING (V):

Herr talman! När jag i höstas debatterade med utrikesministern berättade hon lite stolt faktiskt, om jag minns rätt, att hon tillsammans med Jordanien hade varit ordförande för ett möte i FN om just UNRWA i samband med att hon var på FN:s generalförsamlings möte.

Utrikesministern är ansvarig för hur Sverige röstar i FN:s generalförsamling och även om vi sitter i andra FN-organ. Oppositionen har flera gånger kritiserat hur Sverige har röstat i FN. Den här gången kritiserar vi faktiskt inte hur Sverige röstar utan bara hur man agerar, i och med att man inte är konsekvent – man röstar för UNRWA men tar sedan undan stödet.

Om sex dagar träder den lag i kraft som förbjuder UNRWA att verka i Israel. Jag undrar såklart vilka konsekvenserna blir för Israel. Vi hör att

Prot. 2024/25:62
24 januari

Svar på
interpellationer

man har markerat, och det är väldigt bra. Men är det mer än högljudda protester som kommer att möta Israel när man förbjuder FN att verka och hjälpa människor?

Detta är faktiskt helt unikt. Just nu kommer hjälpen in i Gaza tack vare vapenvilan, och UNRWA behöver mer stöd än någonsin. Men just vid denna tid bestämmer sig regeringen för att vi ska skicka 0 kronor till den organisation som bidrar till att stoppa svält hos palestinier, ge palestinier sjukvård och ge palestinier utbildning. Det som regeringen gör är att ställa FN-organ mot varandra, och det strider mot FN:s interna prioriteringar. Man har skurit ned på stödet till FN-organ under hela den här mandatperioden med en sänkt biståndsbudget, och nu spelar man ut FN-organ mot varandra.

Herr talman! Jag upplever att den här regeringen talar med kluven tunga. Man säger en sak politiskt, men med de ekonomiska medlen handlar man på ett helt annat sätt. Det leder till att det palestinska folket får lida ännu mer.

Anf. 47 MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag kan tänka mig att det ligger en hel del i det som Håkan Svenneling sa på slutet, det vill säga att det som vi har sett utfallet av här är någon form av diskussion i regeringen. Den känsla man får är att UD:s ena del inte riktigt vet vad UD:s andra del gör. Ena veckan röstar man som sagt för en resolution i FN:s generalförsamling där det sägs att UNRWA är helt avgörande för att kunna klara de här uppgifterna framöver. Bara några veckor senare drar man in allt ekonomiskt stöd till just UNRWA. Den här senare delen är biståndsministerns fråga. Det kan mycket väl vara så att det förts en intern diskussion på UD som nu uppenbarligen har vunnits av dem som är emot UNRWA.

Det här är väldigt allvarligt. Utrikesutskottet hade i går besök av Tom Fletcher, chef för FN:s organisation OCHA, som samordnar det humanitära stödet. Han undersök återigen hur viktigt UNRWA är för att kunna lösa de väldigt stora uppgifter som nu finns framför oss. Det är bara att konstatera att regeringen genom det här beslutet bryter mot FN-linjen, mot EU-linjen och faktiskt även mot sin egen politik. Här har vi inte fått några svar.

Jag fick dock svar från utrikesministern på Jordanienfrågan. Ja, säger utrikesministern, vi har haft kontakt med Jordanien. Man undrar ju vad Jordanien sa vid den kontakten. Förra gången ni skulle dra in stödet till UNRWA kom det väldigt kraftiga reaktioner från bland annat Jordanien. Man kan mycket väl tänka sig att det varit likadant här men att regeringen den här gången helt enkelt inte brytt sig om det.

Här sticker Sverige verkligen ut som ett land som fattar beslut som nästan inga andra länder fattar. Det enda rimliga i det här läget tycker jag är att ompröva frågan om stödet till UNRWA, så att vi återigen kan bidra till att upprätthålla den här organisationen, som är så enormt viktig för miljontals palestinier.

Anf. 48 LOTTA JOHANSSON FORNARVE (V):

Herr talman! Jag tackar ministern för ytterligare svar.

UNRWA har funnits sedan 1949 och har FN:s mandat att skydda och stödja palestinska flyktingar. Det rör sig om flera miljoner palestinska flyktingar och deras släktingar. Sedan Israel bildades har de fördrivits från

sina hem. Nu bryter Israel mot FN-stadgan genom den här lagen som förbjuder UNRWA. Det är djupt allvarligt.

Att då stoppa stödet till UNRWA, som Sverige nyligen beslutat, är att helt gå i den israeliska fällan och bidra till Israels angrepp på FN och folkrätten. Vem ska ta över ansvaret för miljontals palestinska flyktingar i Gaza, Västbanken, Jordanien och Libanon? Ser inte ministern att stödet till UNRWA är så mycket mer än bara att få in mat till svältande palestinier i Gaza, även om det naturligtvis är oerhört viktigt och prioriterat? Det handlar ju om hela den palestinska flyktingfrågan.

Vad grundar sig egentligen det svenska beslutet om att dra tillbaka stödet till UNRWA på? Uppenbarligen är det inte etablerade forskare och oberoende undersökningar. Är det så att Sveriges regering hellre lyssnar på Israels smutskastningskampanj än på seriösa forskare och FN? Trots att utrikesministern för bara några veckor sedan i FN ställde sig bakom att UNRWA är oundgängligt drar man tillbaka stödet. Detta är inkonsekvent, obegripligt och helt felaktigt.

Den svenska regeringen bör hålla fast vid de ställningstaganden man gjort i FN om att UNRWA är oersättligt och återupprätta stödet till UNRWA. För att på allvar kunna stå upp för en tvåstatslösning måste Sverige tala om den israeliska ockupationen. Sverige måste även stödja organisationer som arbetar för demokrati, mänskliga rättigheter och en tvåstatslösning, både MR-organisationer i Palestina och Israel och det svenska civilsamhället.

Gör om och gör rätt! Återuppta stödet till UNRWA och stå fast vid era egna ställningstaganden i FN!

Anf. 49 PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Jag har förstått att begreppet ”två saker i huvudet samtidigt” är någonting som statsministern och olika statsråd med ökad frekvens använder. Detta ingår i någon sorts upplysning om att man inte ska lyssna så mycket på andra uppfattningar.

Men i den här frågan tycker jag att det verkar som att hjärncellerna i Regeringskansliet inte harmonierar med varandra. Det kan inte vara så att man ena stunden med olika typer av statements talar om hur viktigt UNRWA är och andra stunden drar in stödet. Det här kommer att drabba stora grupper av palestinier. UNRWA är det FN-organ som bäst hanterar skolor, hälsovård och sjukvård. I praktiken innebär detta ett verkställande av den israeliska viljan, och det leder till att vi får stora problem i flyktingläger.

Jag vill än en gång upplysa om att det här inte bara handlar om flyktingläger på palestinskt område. Det handlar också om Libanon, Syrien och Jordanien.

Sedan har vi USA:s nya ambassadör. Vid den här tiden, när det talas om en tvåstatslösning, säger han om Västbanken att det heter Judeen och Samarien. Det är ett sätt att använda ord och benämningar som för det hela bort från att det är ockuperad mark och på något vis ger en bild av att det skulle vara okej att ha den här typen av bosättningar.

Det skulle vara väldigt välgörande om regeringen kunde vara oerhört tydlig gällande den olagliga bosättningspolitiken och de 750 000 bosättarna och i praktiken säga att det här inte får förekomma. Beskriv gärna

Prot. 2024/25:62
24 januari

Svar på
interpellationer

också vad det finns för trovärdighet i den här tvåstatslösningsprocessen; just nu ser det rätt mörkt ut.

Anf. 50 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr talman! Trots att det internationella samfundet har slutit upp för att möta de enorma humanitära behoven har vi sett att hjälpen inte når hela vägen fram i Gaza. Det är nu helt centralt att vapenvilan lättar det ofantliga lidandet hos den civila befolkningen i Gaza och att införseln av humanitär hjälp ökar dramatiskt. Vi har redan sett omedelbara humanitära effekter av vapenvilan. Samtidigt vet vi att behoven är enorma och att det fortfarande återstår otaliga utmaningar för att säkerställa att hjälpen når hela vägen fram till de behövande.

Regeringen har, som jag nämnt tidigare, ökat stödet till Gaza och regionen till 800 miljoner kronor. För att stödet ska nå fram krävs obehindrat humanitärt tillträde, inklusive förutsättningar för humanitär personal och humanitära transporter att kunna röra sig säkert för att nå alla delar av Gaza. Regeringen har aktivt drivit denna fråga sedan oktober 2023 och kommer tillsammans med andra partner att fortsätta ställa tydliga krav på efterlevnad av internationell humanitär rätt.

Regeringen ser löpande över Sveriges humanitära engagemang för att se till att svenska biståndsmedel fördelas på bästa sätt och också kommer civilbefolkningen till del på bästa sätt. Sett till den samlade bilden har regeringen nu valt att kraftigt öka stödet till civilbefolkningen genom andra humanitära partner än UNRWA. För oss är det som sagt civilbefolkningens väl som står i centrum och inte en enskild organisation.

När det gäller Internationella domstolens rådgivande yttrande har jag många gånger både här och i EU-nämnden varit väldigt tydlig med att Sverige helt och fullt står bakom yttrandet. Det är mer angeläget än någonsin att upprätthålla en regelbaserad världsordning.

Sverige står alltså helt och fullt bakom yttrandet. Jag kan konstatera att det också i viktiga delar överensstämmer med EU:s politik. Vi diskuterar nu inom EU vad det rådgivande yttrandet och den antagna generalförklaringsresolutionen får för konsekvenser.

Samtliga palestinska grupper som vill spela en roll i ett framtida Palestina måste, som den palestinska myndigheten har gjort, ta avstånd från våld och terrorism, erkänna Israels rätt att existera och hålla fast vid de avtal som på palestinsk sida har ingåtts med Israel.

Israel måste å sin sida stå fast vid tvåstatslösningen och upphöra med sin bosättningspolitik, vilket jag har sagt många gånger, Peter Hultqvist. Den strider mot folkrätten, undergräver tvåstatslösningen och bidrar till en förhöjd konfliktnivå.

Vi förväntar oss att både Israel och Palestina lever upp till sina internationella åtaganden och ingångna överenskommelser.

Nej, Jacob Risberg, jag har inte funnit anledning att kalla upp ambasadören eftersom jag talade direkt med hans chef, utrikesministern.

Anf. 51 JACOB RISBERG (MP):

Herr talman! Tack, utrikesministern, för den här debatten! Den har varit ganska klargörande, men det finns en rad frågor som fortfarande hänger i luften. Jag har egentligen två frågor kvar, eventuellt också en tredje, som jag skulle vilja få svar på i utrikesministerns slutanförande.

Det är jättebra att regeringen står upp för Internationella domstolens yttrande. Men när kommer regeringen att svara på generalsekreterarens förfrågan om vilka åtgärder Sverige har vidtagit för att implementera Internationella domstolens slutsatser på det vis man har efterfrågat?

Den andra frågan gäller synen på UNRWA och den lagstiftning som Israel har infört. Det är mycket bra att ministern har talat med sin kollega i den israeliska regeringen. När man har uttryckt sin besvikelse över lagen eller sitt motstånd mot den, har man då också krävt att Israel ska ta det ansvar som Israel har som ockupationsmakt? Israel har ju ändå ett ansvar gentemot civilbefolkningen i de ockuperade områdena.

UNRWA har sedan det bildades 1949, och framför allt efter sexdagarskriget 1967, när man ingick ett avtal med Israel om att få fortsätta att agera på de ockuperade områdena, gynnat Israel under alla dessa år, eftersom man har tagit ansvar för en stor del av den palestinska civilbefolkning som finns i de ockuperade områdena. När nu UNRWA förbjuds, kommer regeringen då att ställa krav på Israel vad gäller att ta sitt ansvar som ockupationsmakt? Det handlar om ansvar för sjukvård, utbildning, livsmedel, försörjning och boende för civilbefolkningen till den dag ockupationen upphör.

Utrikesministern har flera gånger sagt att hon är emot bosättningspolitiken. Jag skulle gärna vilja höra henne uttrycka att vi också vill se ett slut på ockupationen.

Anf. 52 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr talman! I de diskussioner som jag har haft med utrikesminister Gideon Sa'ar är det just detta som jag har tagit upp, det vill säga den skyldighet som Israel har, också enligt de provisoriska åtgärderna, att säkerställa att civilbefolkningen kan få del av de humanitära insatser som världssamfundet försöker bidra med.

När det gäller domstolens rådgivande yttrande är det nu än mer angeläget att fortsätta ansträngningarna för att verka för en förhandlad tvåstatslösning och därmed också ett slut på ockupationen. Sverige och EU är övertygade om att den enda långsiktigt hållbara lösningen på konflikten är en tvåstatslösning, där Israel och Palestina lever sida vid sida i fred och säkerhet. Detta fortsätter regeringen att verka för på alla möjliga sätt.

Jag vill tacka Jacob Risberg för debatten.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellation 2024/25:306 om utvecklingen i Syrien

Anf. 53 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr talman! Sara Gille har frågat mig vilka konkreta insatser jag avser att göra för att stärka stödet till civila i flyktingläger i Syrien och säkerställa att humanitär hjälp når fram. Ledamoten frågar också vilka åtgärder jag avser att vidta för att förhindra ytterligare eskalering i Syrien samt vilka initiativ som regeringen och jag planerar att ta i internationella sammanhang.

Den brutala Assadregimen har fallit, vilket innebär en historisk möjlighet för det syriska folket att forma sin egen framtid och bygga ett fritt och demokratiskt Syrien. Sverige vill stödja den här utvecklingen, både politiskt och genom biståndet. Processen måste inkludera hela det syriska samhället och respektera alla landets minoritetsgrupper, något Sverige och EU är tydliga med.

Den humanitära situationen i Syrien är djupt oroande och förblir en av världens värsta humanitära kriser. År 2024 bidrog Sverige med mer än en kvarts miljard kronor i humanitärt stöd för att lindra den syriska civilbefolkningens lidande. Utöver detta är Sverige också en stor givare av kärnstöd till humanitära aktörer som är aktiva i Syrien. Sveriges humanitära stöd till Syrien fortsätter under 2025.

Sverige ser med oro på det fortsatta våldet i norra Syrien. Deskalering och stabilitet är viktigt för att förhindra flyktingströmmar, motverka Daesh och tillse det syriska folkets rättigheter. Sverige deltar i den globala koalitionen för att bekämpa Daesh – ett viktigt samarbete för att motverka terrorism och instabilitet.

Sverige står tillsammans med våra partner redo att stötta det syriska folket. EU:s stöd till Syrien är centralt. Det är viktigt att EU, tillsammans med FN, stöttar en fredlig, inkluderande och ordnad process. Vi ger vårt fulla stöd till FN och det särskilda sändebudet för Syrien.

Anf. 54 SARA GILLE (SD):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret! Jag uppskattar särskilt att statsrådet lyfter Sveriges humanitära insatser och betonar vikten av internationellt samarbete för att möta de problem som Syrien står inför.

I dag vill jag i mina tre anföranden belysa olika aspekter av konflikten i Syrien: kulturarvets förstörelse, den humanitära situationen samt behovet av skyddszoner och politiska lösningar.

Det är viktigt att minnas att Syrien är en ung statsbildning. Syrien som vi känner det i dag skapades under det franska mandatet i början av 1900-talet, när kartorna ritades om av de koloniala makterna. Det syriska folkets historia sträcker sig längre tillbaka än så, men det moderna Syrien har aldrig haft den stabilitet som många andra länder har haft. Det vi ser i dag – ett land nästan helt förstört av krig, förtryck och extremism – är resultatet av en stat som aldrig har fått möjlighet att blomstra i fred.

Men utöver de människoliv som har förlorats står vi inför en förlust av något oerhört värdefullt för mänskligheten, nämligen Syriens rika kulturarv. Den systematiska plundringen av museer, förstörelsen av historiska byggnader och försäljningen av antikviteter på den svarta marknaden är en tragedi inte bara för Syrien utan för hela världen. Detta kulturarv berättar historier om mänsklighetens gemensamma historia och mångfald, och varje förlorad artefakt är en förlorad del av vårt gemensamma arv. Historiska kyrkor och religiösa helgedomar, som har varit symboler för landets mångkulturella arv i tusentals år, förstörs och plundras. Syrien har varit hem för kristna i tusentals år, och deras förlust skulle vara ett förlorat kapitel i världens kulturhistoria.

Herr talman! Unesco och andra internationella aktörer har i andra konfliktzoner arbetat för att skydda kulturarv som riskerar att förstöras. Ett exempel är insatserna i Mali, där FN och internationella organisationer samarbetade för att restaurera Timbuktus heliga manuskript och monu-

ment efter att de hade förstörts av extremister. Dessa framgångar visar att det är möjligt att agera snabbt och beslutsamt för att rädda hotat kulturarv. Vi måste lära oss av dessa exempel och säkerställa att internationella insatser riktas mot att rädda det som ännu kan bevaras i Syrien.

Sverige har historiskt varit en stark humanitär aktör och en försvarare av mänskliga rättigheter. Genom att delta i initiativ som syftar till att skydda och återställa kulturarv kan Sverige inte bara bidra till att bevara mänsklighetens historia utan också stärka sitt rykte som en global ledare inom kultur och mänskliga rättigheter. Vi har ett ansvar för att stå upp för dessa värden även i internationella sammanhang.

Därför skulle jag vilja fråga utrikesministern: Vad avser regeringen att göra för att bevara Syriens kulturella och historiska identitet?

I detta anförande instämde Rasmus Giertz och Markus Wiechel (båda SD).

Anf. 55 RASMUS GIERTZ (SD):

Herr talman! Efter 14 år av inbördeskrig med ofattbar brutalitet mot den egna befolkningen har nu Assadregimen fallit. Efter att terrorgruppen HTS tog makten i Syrien kunde vi se att det var många i Sverige, främst invandrargrupper, som firade det. Men jag är inte lika optimistisk, herr talman.

HTS, med dess historiska kopplingar till al-Qaida, är terrorlistat av EU, USA och FN och har begått omfattande övergrepp mot minoriteter, vilket har skapat en miljö präglad av rädsla, förföljelse och systematisk diskriminering.

En grupp som har drabbats hårt av HTS terror är kristna. HTS har upprepade gånger riktat in sig på kyrkor och andra kristna helgedomar. Dessa har förstörts, plundrats eller omvandlats till militära baser. Ett exempel är historiska kyrkor, som har förstörts i syfte att suddas ut det kristna arvet i regionen. Detta är inte bara en attack mot kristna som religiös grupp utan också ett försök att radera en del av Syriens kulturella och historiska identitet.

Kristna som bor i områden kontrollerade av HTS utsätts för hot, våld och tvång. Många har blivit bortförda – och man pressar deras familjer på pengar – medan andra har dödats för att de vägrar gå med på gruppens krav. HTS har också infört system som tvingar kristna att betala jizya, en form av skatt som används för att förtrycka och marginalisera icke-muslimska grupper.

Tusentals kristna har tvingats lämna sina hem i områden som kontrolleras av HTS. Dessa tvångsförflyttningar är en del av en bredare strategi för att förändra områdets demografi och skapa en homogen befolkning som följer gruppens extremistiska ideologier. De som tvingas fly lämnar ofta hela sitt liv bakom sig, inklusive egendom och kulturella arv, och tvingas leva under svåra förhållanden som internflyktingar eller flyktingar i andra länder.

HTS använder systematiskt propaganda för att sprida hat mot kristna och andra minoriteter. Genom att framställa kristna som fiender till deras sak uppmuntrar gruppen till ytterligare våld och förföljelse. Detta bidrar till en farlig cykel av radikalisering och instabilitet i regionen.

Prot. 2024/25:62
24 januari

Svar på
interpellationer

Kristna i Syrien har länge varit en del av landets kulturella mångfald, men de övergrepp som utförs av HTS hotar deras existens. Det är avgörande att världssamfundet agerar för att stoppa dessa brott och skydda de utsatta grupper som drabbas av denna systematiska förföljelse.

Herr talman! HTS övergrepp mot kristna i Syrien kräver omedelbara åtgärder från det internationella samfundet. Organisationer som FN och EU måste intensifiera sina insatser för att dokumentera dessa brott och ställa ansvariga inför rätta. Dessutom måste länder som Sverige arbeta för att öka skyddet för religiösa minoriteter och stödja initiativ som främjar fred och samexistens i Syrien.

Jag vill därför fråga utrikesministern: Vilka åtgärder planerar regeringen för att skydda landets kristna minoritet från våld, förtryck och förföljelse? Avser regeringen att vidta åtgärder för att skydda Syriens kulturella och historiska identitet och kristna arv?

I detta anförande instämde Sara Gille och Markus Wiechel (båda SD).

Anf. 56 TALMANNEN:

Jag konstaterar att frågorna i interpellationen handlar om stödet till civila i flyktingläger, om humanitär hjälp och om att förhindra att situationen eskalerar ytterligare. Den kanske inte täcker alla de frågor som har ställts i inläggen här.

Anf. 57 MARKUS WIECHEL (SD):

Herr talman! Tack, Sara Gille, för denna angelägna fråga och, naturligtvis, ett stort tack till utrikesministern för svaret!

Det har hänt en del sedan interpellationen ställdes. HTS tog över praktiskt taget hela Syrien väldigt snabbt. Naturligtvis är vi alla väldigt glada över att den brutala och hänsynslösa Assadregimen har fallit, men det är inte bara positiva signaler vi ser från Syrien. HTS är, som utrikesministern vet och som mina partivänner har varit inne på, en brutal terrororganisation. Den kännetecknas av sin brutalitet och av sin intoleranta och radikala tro, och den kommer från samma ideologiska familj som al-Qaida och Islamiska staten. Det är till och med så att Islamiska staten och det som i dag är HTS en gång i tiden var en och samma grupp.

Vi kan alla såklart hoppas att det blir som vissa tycks tro: att de mest hårdföra islamisterna, som nu har kontroll över Syrien, plötsligt vill tillåta oliktankande och värna den mångfald som finns i Syrien och att dessa grupper då skulle kunna leva sida vid sida. Kanske kan vi rent av hoppas på att de skulle införa något som liknar demokrati.

Jag är inte riktigt så optimistisk. En av anledningarna, som vi inte heller får glömma, är de många övergrepp som nu sker inför öppna ögon mot kristna, druser, alawiter och många andra. I synnerhet alawiter är särskilt utsatta. Vi vet också att situationen för denna typ av minoriteter har varit fruktansvärd i områden som Idlib, som länge har kontrollerats av just HTS.

Jag har själv talat med personer som har flytt sedan HTS tog över makten. Samma dag som HTS tog över makten i Damaskus ringde jag mina första samtal för att höra mig för om hur läget var. Det jag fick höra var inte ett dugg roligt. Det var fruktansvärda historier. Jag är övertygad om att man även från UD är medveten om den verklighet som många lever i.

Herr talman! Det finns skäl till att en så brutal och hänsynslös diktator som Assad kunde stanna kvar vid makten så länge. Han skyddade nämligen landets minoriteter. Det var mycket därför som han fick stöd. Han skyddade dem från de krafter som i dag har tagit makten. Jag menar därför att det finns goda skäl att anta att vi framöver rent av kommer att få se en rejält upptrappad förföljelse och en systematisk utrensning av minoriteter. Jag är väldigt rädd för det.

Inte minst för den stora syriska diaspora som vi har i Sverige är den här frågan väldigt angelägen.

Jag vet, herr talman, att frågan rör flyktingläger och hjälp till utsatta i Syrien. Jag tycker att det är en väldigt viktig fråga. Jag undrar egentligen vad utrikesministern och regeringen kommer att göra närmast för att samla världssamfundet och för att stödja dessa människor.

I detta anförande instämde Rasmus Giertz och Sara Gille (båda SD).

Anf. 58 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr talman! Jag tackar för en viktig interpellation.

Den brutala Assadregimen har fallit, men det är för tidigt att dra några bestämda slutsatser om vart Syrien är på väg. Jag hade i onsdags ett digitalt möte med kvinnorättsorganisationer i Syrien. Det var viktigt för mig att få lyssna på människor som befinner sig på plats i Syrien och höra hur de ser på läget. Jag måste säga att det jag hörde var oro och rädsla för hur kvinnors och flickors framtid ser ut i Syrien. Det är precis som interpellanten har sagt: Vi får inte vara naiva.

Men Sverige står tillsammans med EU, FN och andra partner beredda och villiga att stötta det syriska folket. Stora utmaningar återstår, och de politiska utfästelser och programförklaringar som har kommit från det syriska övergångsstyret behöver omsättas i handling. Sverige och övriga EU har ett intresse av att bidra till att så sker.

Sverige är en stor humanitär givare till Syrien och även till insatser för civila i flyktingläger i nordöstra Syrien. Det svenska stödet syftar till att ge människor tillgång till sådant som mat, vatten, sjukvård och tak över huvudet.

Regeringen antog förra året också en ny regional biståndsstrategi för Syrienkrisen om 880 miljoner svenska kronor för perioden 2024–2026. Strategin syftar till att främja frihet, bekämpa förtryck, stärka motståndskraften hos det syriska folket genom att bland annat förbättra försörjningsmöjligheter och tillgång till grundläggande samhällstjänster, bekämpa terrorism och skydda religiösa minoriteters rättigheter.

Biståndet har framför allt gått till att skapa förutsättningar för människor att leva och försörja sig i Syrien och i grannländerna. Det har till exempel handlat om stöd till jordbruk och om tillgång till rent vatten. Det har handlat om stöd till mödravård och till överlevare av könsrelaterat våld samt om stöd till och skydd av oberoende journalister, vilket också är väldigt viktigt. Det här arbetet är i högsta grad fortsatt relevant.

Insatser inom ramen för strategin genomförs i hela Syrien, också för civilbefolkningen i flyktinglägren i landets nordöstra delar. Här når Sida genom sina partnerorganisationer ut direkt till människor på plats med grundläggande samhällstjänster och stöd till lokala civilsamhällesorganisationer.

Slutligen fokuserade Sara Gille i sitt första inlägg på en aspekt som inte nämns i interpellationen. Det handlar om skydd av kulturarv, vilket naturligtvis också är en oerhört viktig aspekt i den här typen av situationer och konflikter. Regeringen har i Sverige inrättat ett råd för skydd av kulturarvet vid höjd beredskap och krig, vilket visar att vi ser hur viktig frågan är i Sverige i händelse av höjd beredskap eller krig – och naturligtvis även i övriga världen.

Anf. 59 SARA GILLE (SD):

Herr talman! Syrien är inte bara en konflikt – det är en humanitär katastrof utan motstycke. Assadregimen, HTS och Erdoğan har förvandlat denna unga stat till ett blodigt slagfält där inget är heligt, inte ens mänskliga rättigheter. Över 6,8 miljoner människor är internflyktingar, och nästan 6,6 miljoner syriska flyktingar har tvingats lämna sina hem. Det är en ofattbar mänsklig tragedi.

De som lider mest är de etniska och religiösa minoriteterna: yazidier, kurder, kristna och alawiter. Yazidierna, som förlorade tusentals liv till följd av terroristgruppen IS barbariska handlingar, har nu utsatts för hot från andra extremistiska grupper. Kristna, som har varit en del av Syrien i tusentals år, riskerar att förlora allt, inklusive sina historiska hem. Kurderna, som förlorade tusentals liv i kampen mot IS, har nu blivit måltavlor för både Assadregimen, HTS och Turkiet, som ser deras strävan efter självbestämmande och rättigheter som ett hot.

Herr talman! Vi kan inte längre prata om tillfällig humanitär hjälp. Jag noterar med glädje att statsrådet betonar vikten av långsiktiga lösningar i sitt svar, vilket jag anser är helt avgörande för att skydda minoriteter och återuppbygga Syrien. Vi måste garantera dessa grupper ett långsiktigt skydd, både fysiskt och politiskt. Om vi verkligen vill ha en hållbar lösning i Syrien måste vi aktivt kämpa för att dessa grupper ska få en plats i framtidens Syrien. Deras rättigheter måste vara en central del av den politiska lösningen. Vi kan inte tillåta att deras framtid förstörs genom politiska maktspekulationer.

Som kvinna med kurdisk bakgrund berörs jag starkt av rapporterna om kvinnor och flickor i flyktinglägren. De är ofta de mest utsatta men också de som bär upp samhället under svåra förhållanden. Rapporter om våld och förtryck är omfattande. Kvinnorna och flickorna i flyktinglägren utsätts inte bara för fysiskt våld utan också för sexuellt utnyttjande, tvångs-äktenskap och människohandel. De lever under förhållanden där grundläggande trygghet och rättigheter ofta saknas.

Sverige måste säkerställa att humanitära insatser inkluderar både skydd mot könsbaserat våld och rätt till utbildning och självbestämmande för dessa kvinnor. Låt oss inte glömma att kvinnor ofta är de som håller samman samhällen även under de mest extrema förhållanden. Att stärka deras roll är därför avgörande för Syriens återuppbyggnad.

Herr talman! Sverige har ett ansvar för att vara en aktiv röst för mänskliga rättigheter och säkerställa långsiktigt skydd för dessa grupper. Det är dags för det internationella samfundet att agera. Vi måste stå fast vid vårt engagemang för att minoriteter ska få en plats vid förhandlingsbordet.

Jag vill fråga utrikesministern vad Sverige kommer att göra för att aktivt driva denna fråga i FN och andra internationella forum. Hur säkerställer vi att dessa grupper får ett varaktigt skydd och politisk delaktighet? Vad avser regeringen att göra för att specifikt stödja kvinnor och flickor i flyktinglägren?

Prot. 2024/25:62
24 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 60 RASMUS GIERTZ (SD):

Herr talman! Tack, utrikesministern, för svaren i debatten så här långt!

Situationen för kristna är på många håll mycket svår och har under senare tid blivit allt värre, vilket har gjort dem till världens mest förföljda grupp. Redan från konfliktens början har de kristna haft det särskilt svårt som utsatt grupp, eftersom de har varit färre till antalet och inte haft några grannstater eller större organisationer som stött eller försvarat dem – därav mitt fokus på just kristna i den här debatten.

I sitt svar på interpellationen säger utrikesministern att den brutala Assadregimen har fallit och att detta innebär en historisk möjlighet för det syrisk folket att forma sin egen framtid och bygga ett fritt och demokratiskt Syrien. Men, herr talman, med HTS vid makten befarar jag att denna möjlighet snarare riskerar att förvärpa situationen för kristna och andra minoriteter i regionen.

Jag undrar därför om utrikesministern kan utveckla hur regeringen vill säkerställa att minoritetsgrupper respekteras och inkluderas i processen för att bygga ett fritt och demokratiskt Syrien.

Anf. 61 MARKUS WIECHEL (SD):

Herr talman! Även jag vill återigen tacka utrikesministern för debatten.

Det är allvarliga frågor som vi diskuterar, och jag upplever inte riktigt att jag fick svar på de frågor jag ställde i mitt förra anförande rörande hur utrikesministern avser att samla det internationella samfundet för dessa frågor. Det är något som även mina partivänner har varit inne på.

Jag tänkte återge en liten anekdot. Jag besökte nämligen en liten by i Syrien som heter Maaloula. Anledningen var att jag är involverad i biståndsarbete, och tillsammans med en partivän hittade jag ett projekt där vi skulle rusta upp ett apotek. Byn Maaloula är kristen sedan urminnes tider och väldigt viktig. Den blev dock brutalt attackerad under inbördeskriget av det som då var Nusrafronten – föregångaren till HTS. Människor slaktades och fördrevs, och man förstörde mer eller mindre allt kristet i sin väg. Vi har med egna ögon sett den förstörelse som de stod bakom och som de under glädjeyttringar bedrev även i andra delar av landet.

Nusrafronten, det som i dag är HTS, är inte på något sätt en normal rebellgrupp. Det är en fruktansvärt brutal rebellgrupp, och som jag sa i mitt förra inlägg har vi sett vad de har åstadkommit i Idlib, som de har kontroll över sedan länge.

Jag tycker att den här frågan är otroligt angelägen, och jag hoppas därför att utrikesministern och regeringen tar detta på allvar och lyfter frågan med det internationella samfundet.

I detta anförande instämde Rasmus Giertz och Sara Gille (båda SD).

Anf. 62 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr talman! Syrien står fortfarande inför mycket stora utmaningar, vilket vi har varit inne på här. I delar av landet, bland annat i norr och nordöst, är läget på marken fortfarande instabilt. Regeringen följer naturligtvis detta noga och bekymras över de rapporter om fortsatta strider som inkommer.

Alla involverade parter har ett ansvar att säkerställa skydd av civila och civil infrastruktur samt obehindrat humanitärt tillträde i enlighet med den internationella humanitära rätten. Deeskalering och stabilisering av situationen i norra och nordöstra Syrien är också viktigt för att motverka flyktingströmmar och för att främja förutsättningar för att säkerställa en positiv utveckling i landet för alla Syriens medborgare. Regeringen för dialog om detta med våra globala partner.

Regeringen delar förstås det globala samfundets oro för risken för ökande våldsbejakande extremism och ett ökat antal attacker från Daish, vars våld särskilt drabbar etniska och religiösa minoriteter, inte minst kristna. Sverige deltar i den globala koalition som arbetar för att bekämpa Daish, och det är ett viktigt samarbete för att motverka terrorism och instabilitet. Det är av fundamental vikt att säkerheten säkerställs i de läger i nordöstra Syrien där bland annat Daishmedlemmar hålls.

Det är positivt att övergångsadministrationen i Damaskus och det kurdiskledda självstyret i nordöstra delen av landet för en dialog och att vapenvilan mellan parterna ser ut att hålla.

Herr talman! Det är fundamentalt att Syriens territoriella integritet respekteras av alla parter för att kunna åstadkomma ett stabilt och fritt Syrien. På den punkten är EU också tydligt, även i slutsatser från Europeiska rådet i december. Som alltid understryker vi från svensk sida att folkrätten måste respekteras.

För regeringens del är det viktigt att föra dialog med våra partner kring hur vi bilateralt och multilateralt – inte minst som EU – kan samarbeta för att säkra legitima säkerhetsintressen i regionen på ett sätt som också bidrar till långsiktig stabilitet i Syrien. Nästa gång det här kommer upp i ett internationellt sammanhang är redan på måndag, då vi har FAC-möte i Bryssel.

Anf. 63 SARA GILLE (SD):

Herr talman! För att verkligen skydda de utsatta grupperna i Syrien – kurder, kristna, yazidier och andra minoriteter – måste vi gå bortom teoretiska lösningar. Vi måste vidta konkreta åtgärder för att skapa skyddszoner, antingen under FN-mandat eller genom internationell närvaro, för att säkerställa att dessa grupper får en chans till överlevnad och trygghet.

Det är också avgörande att säkerställa att minoriteter inte bara inkluderas i en framtida politisk lösning på papperet utan att deras rättigheter och säkerhet blir en bindande del av lösningen. Dessa minoriteter har rätt att delta i återuppbyggnaden av Syrien, och deras rättigheter måste vara en garant för den framtida politiska processen. Jag är glad över att statsrådet i sitt svar betonat vikten av att inkludera alla grupper i den framtida politiska processen, och jag hoppas att Sverige aktivt fortsätter att driva dessa frågor i internationella forum.

Sverige måste arbeta för att FN:s särskilda sändebud för Syrien ska ges mandat att prioritera minoriteternas skydd och politiska deltagande. Det

internationella samfundet har inte råd att vänta. För varje dag som går försämras situationen för dessa utsatta grupper.

Herr talman! Jag vill avsluta mitt anförande med att ställa två frågor till utrikesministern. Vilka konkreta steg kommer Sverige och det internationella samfundet att ta för att säkerställa att skyddszoner för dessa grupper etableras så snabbt som möjligt? Hur kan vi garantera att minoriteternas rättigheter inte bara finns på papper utan har en bindande plats i den politiska lösningen för att säkerställa långsiktig fred och säkerhet för alla i Syrien?

I detta anförande instämde Rasmus Giertz och Markus Wiechel (båda SD).

Anf. 64 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr talman! Som jag sa avslutningsvis i mitt förra inlägg står den här frågan högt på dagordningen på rådsmötet redan nu på måndag. Det kommer att diskuteras en rad olika aspekter av den nya situation vi ser i Syrien. En av dem är hur man ska fortsätta med olika typer av sanktioner. Det handlar ju om att hitta en balans mellan att å ena sidan ge civilbefolkningen, som verkligen lider, en möjlighet att få sin ekonomi att växa och å andra sidan skapa incitament för det kommande nya styret att verkligen driva landet i rätt riktning. Det är en sådan fråga som jag föreställer mig kommer att stå i centrum för diskussionen.

Vi följer som sagt situationen mycket noga och bekymras också av rapporterna om fortsatta stridigheter i norra Syrien. Skydd av civila och civil infrastruktur samt obehindrat humanitärt tillträde i enlighet med internationell humanitär rätt måste tillgodoses. Det är positivt att övergångsadministrationen i Damaskus och det kurdiskledda självstyret för en dialog och att vapenvilan mellan parterna verkar hålla. Det är också positivt att representanter från EU i form av utrikesministrarna från Frankrike och Tyskland tidigt var på plats och tidigt lyfte frågor såsom behovet av att tillse att kvinnors rättigheter verkligen respekteras av det nya styret.

Jag tror att vi måste öka vår närvaro från EU:s sida och se till att Syrien fortsatt har ögonen på sig för att därigenom säkerställa att utvecklingen går i rätt riktning.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 13 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 23 januari

2024/25:345 Höga utbetalningar från a-kassan och ökad arbetslöshet

av *Serkan Köse* (S)

till arbetsmarknads- och integrationsminister Mats Persson (L)

2024/25:346 Statlig närvaro i hela landet

av *Peder Björk* (S)

till statsrådet Erik Slottnér (KD)

Prot. 2024/25:62

24 januari

Svar på

interpellationer

2024/25:347 Ungdomskriminalitetsnämnder
av *Gustaf Lantz* (S)

till statsrådet Camilla Waltersson Grönvall (M)

2024/25:348 Sammanhållning och demokrati i EU

av *Matilda Ernkrans* (S)

till statsrådet Jessica Rosencrantz (M)

2024/25:349 Avvecklingen av Folke Bernadotteakademiens huvudkontor i Kramfors och Sida i Härnösand

av *Peter Hedberg* (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:350 Lönegolv för arbetskraftsinvandring

av *Jonny Cato* (C)

till statsrådet Johan Forssell (M)

§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 23 januari

2024/25:704 Situationen inom yrkestrafiken i väntan på utredningen om genomförande av plattformsdirektivet

av *Malin Östh* (V)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2024/25:705 Regeringens arbete för att få Dawit Isaak frisläppt

av *Rasmus Ling* (MP)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:706 Tidsbegränsade bygglov för uteserveringar

av *Mattias Jonsson* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2024/25:707 Meritokrati på svenska lärosäten

av *Josef Fransson* (SD)

till utbildningsminister Johan Pehrson (L)

2024/25:708 Utvisning av våldtäktsmän

av *Richard Jomshof* (SD)

till statsrådet Johan Forssell (M)

2024/25:709 Grönare lägenhetsbestånd

av *Martina Johansson* (C)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2024/25:710 Översyn av PDCA-avtalet mellan EU och Kuba

av *Björn Söder* (SD)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:711 Översyn av EU:s ålförordning

av *Emma Nohrén* (MP)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2024/25:712 Statsministerns förtroende för den säkerhetspolitiska rådgivaren

av *Rasmus Ling* (MP)

till statsminister Ulf Kristersson (M)

2024/25:713 Politisk rättegång mot Republiken Artsachs premiärminister

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergård (M)

2024/25:714 Vägran att skaka hand med kvinnor

av *Richard Jomshof* (SD)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2024/25:715 EU-regler för elstöd

av *Erik Hellsborn* (SD)

till statsrådet Jessica Rosencrantz (M)

Prot. 2024/25:62
24 januari

§ 15 Kammaren åtskildes kl. 12.13.

Sammanträdet leddes

av andre vice talmannen från dess början till och med § 11 anf. 40 (delvis)

och

av talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

JUDIT FARAGO GONTIER

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Senaste dag för avlämnande av propositioner	1
§ 2 Avsägelser.....	1
§ 3 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 4 Anmälan om subsidiaritetsprövning	2
§ 5 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 7 Svar på interpellation 2024/25:310 om vaccinationsprogram för äldre	3
Anf. 1 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	3
Anf. 2 SANNE LENNSTRÖM (S)	4
Anf. 3 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	5
Anf. 4 SANNE LENNSTRÖM (S)	6
Anf. 5 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	6
Anf. 6 SANNE LENNSTRÖM (S)	7
Anf. 7 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	8
§ 8 Svar på interpellation 2024/25:324 om rättspsykiatri.....	8
Anf. 8 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	8
Anf. 9 SANNE LENNSTRÖM (S)	9
Anf. 10 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	10
Anf. 11 SANNE LENNSTRÖM (S)	11
Anf. 12 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	12
Anf. 13 SANNE LENNSTRÖM (S)	13
Anf. 14 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	13
§ 9 Svar på interpellation 2024/25:325 om kostnader för barn- och ungdomsidrotten	13
Anf. 15 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	13
Anf. 16 MATTIAS VEPSÄ (S)	14
Anf. 17 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	15
Anf. 18 MATTIAS VEPSÄ (S)	16
Anf. 19 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	17
Anf. 20 MATTIAS VEPSÄ (S)	18
Anf. 21 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	19
§ 10 Svar på interpellationerna 2024/25:298 och 303 om Sveriges samarbete med ICC.....	19
Anf. 22 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	19
Anf. 23 HÅKAN SVENNELING (V)	21
Anf. 24 MORGAN JOHANSSON (S).....	22
Anf. 25 JACOB RISBERG (MP).....	23
Anf. 26 LOTTA JOHANSSON FORNARVE (V)	24
Anf. 27 PETER HULTQVIST (S)	25
Anf. 28 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	26
Anf. 29 HÅKAN SVENNELING (V)	27
Anf. 30 MORGAN JOHANSSON (S).....	28

Anf. 31 JACOB RISBERG (MP).....	29
Anf. 32 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V).....	29
Anf. 33 PETER HULTQVIST (S)	30
Anf. 34 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	30
Anf. 35 HÅKAN SVENNELING (V).....	31
Anf. 36 MORGAN JOHANSSON (S)	32
Anf. 37 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	33

§ 11 Svar på interpellation 2024/25:299 om förbudet av

UNRWA.....	33
Anf. 38 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	33
Anf. 39 JACOB RISBERG (MP).....	34
Anf. 40 HÅKAN SVENNELING (V).....	35
Anf. 41 MORGAN JOHANSSON (S)	36
Anf. 42 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V).....	37
Anf. 43 PETER HULTQVIST (S)	38
Anf. 44 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	39
Anf. 45 JACOB RISBERG (MP).....	40
Anf. 46 HÅKAN SVENNELING (V).....	41
Anf. 47 MORGAN JOHANSSON (S)	42
Anf. 48 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V).....	42
Anf. 49 PETER HULTQVIST (S)	43
Anf. 50 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	44
Anf. 51 JACOB RISBERG (MP).....	44
Anf. 52 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	45

§ 12 Svar på interpellation 2024/25:306 om utvecklingen i

Syrien	45
Anf. 53 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	45
Anf. 54 SARA GILLE (SD).....	46
Anf. 55 RASMUS GIERTZ (SD).....	47
Anf. 56 TALMANNEN.....	48
Anf. 57 MARKUS WIECHEL (SD)	48
Anf. 58 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	49
Anf. 59 SARA GILLE (SD).....	50
Anf. 60 RASMUS GIERTZ (SD).....	51
Anf. 61 MARKUS WIECHEL (SD)	51
Anf. 62 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	52
Anf. 63 SARA GILLE (SD).....	52
Anf. 64 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	53

§ 13 Anmälan om interpellationer.....

